STADA HEALTH REPORT 2024

STADA

ЗАБОТИМСЯ О ЗДОРОВЬЕ ЛЮДЕЙ

АДАМ ДЕНСАУЛЫҒЫНА ҚАМҚОРЛЫҚ

ОТЧЕТ STADA HEALTH REPORT 2024 О СОСТОЯНИИ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ

ДЕНСАУЛЫҚ САҚТАУДЫҢ ЖАЙ-КҮЙІ ТУРАЛЫ STADA HEALTH REPORT 2024 ЕСЕБІ

КАЗАХСТАН ҚАЗАҚСТАН

STADA Health Report
он бірінші рет
жарық көріп отыр

11

по счету отчет
STADA Health Report

Введение

Вышел в свет новый отчет STADA Health Report 2024 г. Став 11-м по счету, это масштабное исследование общественного мнения в сфере здравоохранения в этом году охватывает такие ключевые темы как удовлетворенность и доверие к традиционной системе здравоохранения, деятельность медицинских работников, доступность лекарств, цифровизация здравоохранения, психологическое здоровье, уровень счастья, удовлетворенность своей внешностью и многое другое.

STADA Health Report констатирует, что на фоне позитивных достижений современной медицины и здравоохранения, а также их устойчивости перед лицом глобальных кризисов, растет разочарование. Все отчетливее на всем европейском континенте и в ряде стран ЦА проявляется неудовлетворенность в доступе к медицинским назначениям, стандартами, предоставляемыми в медицинских учреждениях, нехваткой персонала и общее недоверие к тем, кто принимает политические решения относительно здоровья. Никогда еще за всю историю отчета STADA респонденты не были настолько разочарованы своими системами здравоохранения. Однако их пессимизму сопутствует противоположный тренд: растущее доверие к традиционной медицине. Противоречивые тенденции, на которые было бы полезно обратить внимание профессионалам общественного здравоохранения. Но это также и выражение надежды на улучшение нынешнего положения в будущем. Искусственный интеллект мог бы сыграть здесь определенную роль, но к нему пока относятся с подозрением, когда речь идет о его применении в сфере персонального здравоохранения. Медицинские работники по-прежнему играют решающую роль в поддержании целостности всей этой системы.

Жители Казахстана приняли участие в исследовании третий год подряд, а Узбекистана участвуют второй раз. Хотя наши страны близки друг другу по культуре и ментальности, ответы жителей РК и РУз не всегда совпадают.

В целом, исследование STADA Health Report 2024 представляет данные, которые помогают глубже понять поведение и мотивацию людей, уровень осведомленности в вопросах фармацевтики и медицинской грамотности, а также современные тенденции в сфере здравоохранения. STADA Health Report позволяет компании лучше отвечать ожиданиям пациентов и медицинских работников, а значит, в полной мере следовать своей миссии — заботиться о здоровье людей в качестве надежного партнера.

Кіріспе

2024 жылғы STADA Health Report жаңа есебі жарияланды. Он бірінші рет жарық көріп отырған денсаулық сақтау саласына қатысты қоғамдық пікірді білдіретін ауқымды зерттеу биыл да көптеген маңызды тақырыпты қамтиды, атап айтқанда, дәстүрлі денсаулық сақтау жүйесіне қанағаттану және сенім білдіру, медицина қызметкерлерінің қызметі, дәрі-дәрмектің қолжетімді болуы, денсаулық сақтау саласын цифрландыру, психологиялық денсаулық, бақыт деңгейі, сырт келбетіңе қанағаттану және тағы басқа.

STADA Health Report заманауи медицина мен денсаулық сақтау саласындағы жағымды жетістіктермен, жаһандық дағдарыстарға төзімділікпен қатар, түңілу де артып келе жатқанын айтады. Тұтас Еуропа құрлығында және Орталық Азияның бірқатар елінде медициналық ем тағайындау мен медицина мекемелеріндегі стандарттардың деңгейі қанағаттанарлық қана болуы, қызметкерлер жетіспеуі, сонымен бірге денсаулық сақтау саласына қатысты саяси шешім қабылдаушыларға деген жалпы сенімнің жоқтығы бұрынғыдан да анығырақ байқалады. STADA есеп жариялап келе жатқан жылдар ішінде респонденттердің денсаулық сақтау жүйесінен осынша түңілуі бұрын-соңды болмаған екен. Дегенмен, мұнымен бірге қарама-қарсы тренд те бар: дәстүрлі медицинаға сенім артып келеді. Бұл қарама-қайшы тенденцияға қоғамдық денсаулық сақтау саласының кәсіби мамандары назар аударғаны жөн. Әйтсе де, мұны қазіргі жағдай болашақта жақсарады деген үміт деп те қарастыруға болады. Бұл ретте жасанды интеллект те белгілі бір рөл ойнауы мүмкін еді, алайда, оның адам денсаулығы саласында қолданылуына әзірге күмән көп. Медицина қызметкерлері әдеттегідей бүкіл жүйенің біртұтастығын ұстап тұруда шешуші рөлге ие.

Қазақстан тұрғындары бұл зерттеуге үшінші жыл қатарынан қатысса, Өзбекстан биыл екінші рет қатысып отыр. Бұл екі елдің мәдениеті мен менталдық ерекшелігі бір-біріне жақын болса да, Қазақстан мен Өзбекстан тұрғындарының жауаптары бір-бірімен үнемі сәйкесе бермейді.

Жалпы, STADA Health Report 2024 зерттеуі адамдардың мінез-құлқы мен ынта-жігерін, фармацевтика мәселесінен хабардар болу деңгейі мен медициналық сауатын, сондай-ақ денсаулық сақтау саласындағы қазіргі тенденцияларды терең түсінуге көмектеседі. STADA Health Report компанияға науқастар мен медицина қызметкерлерінің талаптарына дұрыс жауап беруге, яғни өзінің миссиясын толыққанды орындауға көмектеседі. STADA-ның миссиясы – сенімді серіктес ретінде адам денсаулығына қамқорлық жасау.

Қазақстан тұрғындары бұл зерттеуге 3-ші жыл қатарынан қатысса, Өзбекстан биыл 2-ші рет қатысып отыр

Жители Казахстана приняли участие в исследовании 3-ий год подряд, а граждане Узбекистана участвуют 2-ой раз

Краткий обзор

Запущенное в 2014 г. изначально как локальное исследование, STADA Health Report было нацелено на оценку уровня информированности населения Германии в вопросах охраны здоровья. С 2018 года отчет стал международным, тематика его была расширена, а акцент сделан на постоянно развивающуюся сферу цифровизации здравоохранения. Жителей девяти стран спросили об их знаниях, пожеланиях и опасениях в этой связи. В 2020 году к обзору были добавлены новые резонансные темы, такие как вакцинация и иммунитет, скрининги и профилактика, секс и здоровье. За последние три года количество стран, участвующих в исследовании STADA Health Report, удвоилось, а в этом году список стран-участниц расширился до 23-х. С 2022 года в отчет включены данные по Казахстану, с прошлого года в опросе принимают участие жители Узбекистана.

Выборка и методология в 2024 году

В 2024 году компания STADA вновь провела международный опрос с привлечением исследовательской компании Human8. Он был реализован с помощью онлайн-анкеты в феврале – марте 2024 года в 23 странах: Австрия, Бельгия, Чехия, Франция, Германия, Италия, Казахстан, Узбекистан, Нидерланды, Польша, Португалия, Румыния, Сербия, Испания, Швейцария, Швеция, Венгрия, Болгария, Словакия, Великобритания, Ирландия, Финляндия, Дания.

Было опрошено около 2000 человек в каждой стране. Всего было 46 000 опрошенных в возрасте от 18 до 99 лет.

Қысқаша шолу

2014 жылдан бастап жергілікті деңгейдегі зерттеу ретінде шыға бастаған STADA Health Report Германия тұрғындарының денсаулықты қорғау мәселесінен хабардар болу деңгейін бағалауға бағытталды. 2018 жылдан бастап есеп халықаралық деңгейге шығып, тақырып аясы кеңи түсті, ал негізгі назар үнемі даму үстіндегі денсаулық сақтау саласын цифрландыруға ауды. Осыған орай тоғыз елдің тұрғындарынан оқығандары, тілек-ниетін және күдік-күмәнін сұраған. 2020 жылы шолуға вакциналау және иммунитет, скрининг және аурудың алдын алу, жыныстық қатынас пен денсаулық сияқты жаңа тартысты тақырыптар қосылды. Кейінгі үш жылда STADA Health Report зерттеуіне қатысатын елдер саны екі есе артып, биыл қатысушы елдер саны 23-ке дейін жетті. 2022 жылдан бастап есепке Қазақстанның дерегі қосыла бастаса, былтырдан бастап сауалнамаға Өзбекстан тұрғындары да қатысып жүр.

2024 жылғы іріктеу мен методология

2024 жылы STADA компаниясы Human8 зерттеу компаниясын тарта отырып, халықаралық сауалнама жүргізді. Ол 2024 жылдың ақпан–наурыз айларында онлайн анкета көмегімен 23 елде жүзеге асты, олар: Австрия, Бельгия, Чехия, Франция, Германия, Италия, Қазақстан, Өзбекстан, Нидерланды, Польша, Португалия, Румыния, Сербия, Испания, Швейцария, Венгрия, Болгария, Словакия, Ұлыбритания, Ирландия, Финляндия, Дания.

Әр елден шамамен 2000 адам сұрақтарға жауап берді. Жалпы 18 жастан 99 жасқа дейінгі 46 000 адам сауалдарға жауап берді.

Анкета состояла из 42 вопросов по семи категориям:

1. Возраст / Старение
2. Внешний вид
3. Искусственный интеллект
4. Система здравоохранения
5. Медицина
6. Психическое здоровье
7. Забота о себе

Анкета жеті категорияға топтастырылған 42 сұрақтан тұрды:

1. Жасы / Қартаю
2. Сырт келбеті
3. Жасанды интеллект
4. Денсаулық сақтау жүйесі
5. Медицина
6. Психикалық денсаулық
7. Өзіңе қамқорлық

Казахстанцев недовольны своей системой здравоохранения

Денсаулық сақтау жүйесіне көңілі толмайтын қазақстандықтар пайызы

Горькая пилюля:

Удовлетворенность респондентов работой системы здравоохранения продолжает снижаться

Удовлетворенность состоянием системы здравоохранения

На фоне видимых достижений современной медицины и здравоохранения, а также их устойчивости перед лицом глобальных кризисов практически во всех странах растет разочарование в доступе к медицинским назначениям, стандартах, предоставляемых в медицинских учреждениях, нехватке персонала и общее недоверие к тем, кто принимает политические решения относительно здоровья. Однако их пессимизму сопутствует противоположная тенденция: характерное растущее доверие к традиционной медицине.

С 2021 года в отчете STADA Health Report отмечается постоянное снижение удовлетворенности системами общественного здравоохранения в Европе, и эта тенденция сохраняется. В 2020 году, незадолго до пандемии, общий уровень удовлетворенности составлял 74 процента, а в 2021 году он снизился до 71 процента. В 2022 году он упал до 64 процентов, а в 2023 году только 61 процента европейцев удовлетворены системой здравоохранения в своей стране.

Показатели Казахстана также продемонстрировали снижение: удовлетворенность упала на 10 процентов за год. При этом стоит учесть, что лидером падения стала Великобритания, где удовлетворенность работой системы здравоохранения показала снижение на 11 процентов. Чуть ниже степень разочарования в Германии - минус 8 процентов. В этих трех странах в качестве основных причин недовольства были названы трудности с записью на прием и низкие стандарты медицинского обслуживания.

Ащы түйін:

Респонденттердің денсаулық сақтау жүйесінің жұмысына қанағаттану деңгейі тағы да төмендеген

Денсаулық сақтау жүйесінің жай-күйіне қанағаттану

Заманауи медицина мен денсаулық сақтау саласының көзге көрініп тұрған жетістіктерімен, жаһандық дағдарысқа төзімділікпен қатар, барлық елде дерлік медициналық ем тағайындау мен медицина мекемелеріндегі стандарттардың деңгейі қанағаттанарлық қана болуы, қызметкерлер жетіспеуі, сонымен бірге денсаулық сақтау саласына қатысты саяси шешім қабылдаушыларға деген жалпы сенімнің жоқтығы артып келеді. Дегенмен, мұнымен бірге қарама-қарсы тренд те бар: дәстүрлі медицинаға сенім артып келеді.

2021 жылдан бастап STADA Health Report есебінде Еуропадағы қоғамдық денсаулық сақтау жүйесіне қанағаттану деңгейі үнемі түсумен келеді, бұл тенденция әлі де сақталып отыр. 2020 жылы, пандемиядан сәл бұрын қанағаттанудың жалпы деңгейі 74 пайыз болған, ал 2021 жылы 71 пайызға дейін түсті. 2022 жылы ол 64 пайыз болса, 2023 жылы еуропалықтардың 61 пайызы ғана өз еліндегі денсаулық сақтау жүйесіне қанағаттанатынын білдірген.

Қазақстанның көрсеткіштері де төмендеген: қанағаттану деңгейі бір жылда 10 пайызға төмендеген. Осы ретте қанағаттану деңгейінің төмендеуі бойынша Ұлыбритания бәрінен озып тұрғанын айта кеткен жөн, онда денсаулық сақтау жүйесінің жұмысына қанағаттану деңгейі 11 пайызға түскен. Одан кейінірек Германия тұр – 8 пайызға түскен. Бұл үш елде көңіл толмаудың негізгі себебі ретінде дәрігердің қабылдауына жазылудың қиындығы мен медициналық қызмет көрсету стандартының төмен болуы айтылған.

Казахстанцев считают, что лица, ответственные за политику в области здравоохранения, должны иметь соответствующие знания или опыт в сфере здравоохранения

Денсаулық сақтау саласындағы саясатқа жауапты тұлғалардың тиісті білімі немесе денсаулық сақтау саласында жұмыс тәжірибесі керек санайтын қазақстандықтардың үлесі

Жители развивающихся стран менее всего удовлетворены работой системы здравоохранения

В целом, больше всего недовольны своей системой здравоохранения жители Венгрии: 72 процента из них считают ее недостаточной, за ней следуют Казахстан (67%) и Сербия (65%). Следует отметить, что по ряду показателей респонденты из РК в целом удовлетворены системой, например: мой врач или фармацевт может дать мне хороший совет и оказать помощь (45%); у меня есть доступ к необходимым мне профилактическим медицинским услугам (42%, что несколько выше среднемирового показателя); я могу получить лекарства, когда они мне нужны (35%).

В отчете STADA Health Report основными аргументами в пользу неудовлетворенности являются, в первую очередь, сложность попасть на прием к специалисту (54%), что, по-видимому, особенно сложно в Венгрии (73%), а также личное знакомство с теми, кто получил неадекватную помощь (47%), о чем чаще всего сообщается в Швеции (63%). Кроме того, почти каждый второй респондент (46%) жалуется на недоверие к тем, кто отвечает за политику здравоохранения, что наиболее характерно для Чехии (66%). Другие причины неудовлетворенности системами здравоохранения включают их нестабильность (39%), приватизацию, которая негативно влияет на здравоохранение в целом (30%), отсутствие доступа к профилактическим услугам и нехватку медицинского персонала в больницах (по 28%). Хотя 42 процента участников исследования теоретически готовы были бы доплачивать за более качественное здравоохранение, но это не вариант для большинства, главным образом потому, что каждый третий респондент говорит, что не может позволить себе платить больше за лечение.

Респонденты во всех странах ценят профессионализм медработников и доступность лекарств

Бельгия (85%), Швейцария (81%) и Нидерланды (77%) по-прежнему наиболее удовлетворены своими системами здравоохранения – в основном благодаря тому, что врачи или фармацевты дают хорошие советы (67% все страны) и могут получить лекарства при необходимости (64%

Дамушы ел тұрғындарының денсаулық сақтау жүйесіне қанағаттану деңгейі төмен

Жалпы, денсаулық сақтау жүйесіне мейлінше көңілі толмайтын ел Венгрия: ел тұрғындарының 72 пайызы оны жеткілікті деңгейде емес деп санайды, одан кейін Қазақстан (67%) мен Сербия (65%) тұр. Бірқатар көрсеткіш бойынша ҚР тұрғындары денсаулық сақтау жүйесіне қанағаттанады деуге болады, мысалы: менің дәрігерім немесе фармацевт дұрыс кеңес беріп, көмек көрсете алады (45%); маған қажетті профилактикалық медицина қызметін ала аламын (42%, орташа әлемдік көрсеткіштен біршама жоғары); керек кезінде дәрі сатып ала аламын (35%).

STADA Health Report есебіндегі қанағаттанбаудың негізгі себептеріне келсек, бірінші кезекте, маманның қабылдауына кірудің қиындығы (54%) айтылады, бұл әсіресе Венгрияда жоғары (73%), сонымен қатар дұрыс көмек ала алмағандарды жеке тануы (47%) көрсетілген, бұл көрсеткіш әсіресе Швецияда жоғары (63%). Бұған қоса, шамамен әр екінші респонденттің (46%) денсаулық сақтау саласындағы саясатты жүргізетін жауапты тұлғаларға сенімі жоқ, бұл көрсеткіш әсіресе Чехия тұрғындарына тән (66%). Денсаулық сақтау жүйесіне қанағаттанбаудың басқа себептері қатарында олардың тұрақсыздығы (39%), жалпы денсаулық сақтау саласына кері әсер ететін жекешелендіру (30%), профилактикалық қызмет алудың мүмкін болмауы мен ауруханаларда медицина қызметкерлерінің жетіспеуі (28%) бар. Зерттеуге қатысушылардың 42 пайызы теориялық жағынан мейлінше сапалы медицина қызметіне ақы төлеуге қабілетті болса да, бұл көпшілікке жарамсыз, себебі әр үшінші респондент ем-домға артық ақша жұмсай алмайтынын көрсеткен.

Барлық елдің респонденттері медицина қызметкерлерінің кәсіби білігі мен дәрі-дәрмек алу мүмкіндігін бағалайды

Бельгия (85%), Швейцария (81%) және Нидерланды (77%) әдеттегідей денсаулық сақтау саласына мейлінше көңілі толатынын көрсеткен, оның негізгі себебі ретінде дәрігерлердің немесе фармацевтердің дұрыс кеңес беруі (барлық елде 67%), қажет болған жағдайда дәрі-дәрмек ала алуы (Бельгияда 64%, Нидерланды мен Швейцарияда

Бельгия, по 63% Нидерланды и Швейцария). Интересно, что хорошая доступность лекарств также является основной причиной удовлетворенности немецкой системой здравоохранения (66% против 56% в среднем в отчете), несмотря на дефицит некоторых медикаментов, особенно детских лекарств. Другими факторами удовлетворенности являются доступность лекарств (43% в целом по Европе), которая особенно высоко оценивается в Бельгии (59%), и хороший доступ к профилактическим медицинским услугам (41%), что особенно ценится населением Чехии (62%). В отчете STADA Health Report 2023 Чехия также оказалась в числе стран с наибольшим количеством регулярных профилактических посещений.

При этом удовлетворенность системами здравоохранения может быть связана с регулярной заботой о собственном здоровье: люди, которые систематически и правильно принимают лечение и профилактические процедуры, с большей вероятностью будут довольны системой здравоохранения (57%), чем те, кто мало делает для поддержания своего здоровья (47%).

Что нужно сделать для улучшения систем здравоохранения в будущем

Почти каждый второй респондент (48%) считает важным, чтобы лица, ответственные за политику здравоохранения, имели опыт работы в сфере здравоохранения.Довольно разумное предложение, учитывая, что отсутствие доверия к этой группе является основным фактором неудовлетворенности. Повышение заработной платы для людей, работающих в медицинских профессиях, является второй по популярности мерой: 47 процентов надеются, что это может побудить медиков лучше работать; 43 процента также считают, что может помочь увеличение производства лекарств в их собственной стране вместо того, чтобы полагаться на импортные товары. Более трети респондентов (35%) хотели бы, чтобы объем обязанностей их фармацевтов был расширен, чтобы высвободить возможности врачей, и почти столько же (31%) хотели бы, чтобы предлагались альтернативные карьерные пути для тех, кто хочет стать врачом для решения проблемы дефицита медкадров. Аналогичным образом, каждый пятый участник опроса считает, что требования для поступления на медицинские профессии должны быть снижены, чтобы увеличить число людей, занятых в этом секторе.

69% казахстанцев считают, что лица, ответственные за политику в области здравоохранения, должны иметь соответствующие знания или опыт в сфере здравоохранения (например, ученую степень или профессиональную подготовку), а также 62 процента считают, что необходимо создавать условия для профессиональной ориентации и обучения врачей, 42 процента отмечают, что необходимо увеличивать производство лекарств в собственной стране, а не импортировать их. Увеличение заработной платы работников сферы здравоохранения для привлечения большего количества кадров рекомендует 37% жителей Казахстана.

63%) көрсетілген. Бір қызығы, кейбір дәрі-дәрмектің тапшылығына, соның ішінде балаларға арналған дәрілердің тапшы болуына қарамастан, дәрі-дәрмектің қолжетімділігі немістердің денсаулық сақтау жүйесіндегі қанағаттанудың негізгі көрсеткіші (66%, есептегі орташа көрсеткіш 56%) болып отыр. Қанағаттануды көрсететін басқа факторлар қатарында дәрі-дәрмектің қолжетімді болуы (жалпы Европада 43%) бар, бұл әсіресе Бельгияда жоғары бағаланған (59%), профилактикалық медицина қызметін алу да осы қатарда (41%), бұл көрсеткіш әсіресе Чехияда жоғары (62%). STADA Health Report 2023 жылғы есебінде Чехия тұрақты профилактикалық қаралу саны ең жоғары елдер қатарында болған.

Әйтсе де, денсаулық сақтау саласының жұмысына қанағаттану адамның өз денсаулығына тұрақты көңіл бөлуімен де байланысты болуы мүмкін: тұрақты және дұрыс ем алып, профилактикалық шараларға баратын адамдардың денсаулық сақтау саласына қанағаттануы жоғары деңгейде болуы мүмкін (57%), денсаулығына азырақ көңіл бөлетіндерде бұл көрсеткіш төмендеу (47%).

Денсаулық сақтау жүйесін болашақта жақсарту үшін не істеу керек?

Шамамен әр екінші респондент (48%) денсаулық сақтау саласындағы саясатқа жауапты тұлғалардың осы салада жұмыс істеген тәжірибесі болуы маңызды деп санайды. Қанағаттанбаудың негізгі факторы саяси шешім қабылдайтындарға сенімнің төмендігі екенін ескерсек, бұл ақылға қонымды ұсыныс. Медицина мамандарының жалақысын көтеру танымалдығы тұрғысынан екінші тұрған шара: зерттеуге қатысқандардың 47 пайызы бұл медицина қызметкерлерінің жақсы жұмыс істей бастауына жол ашады деп сенеді; ал 43 пайызы шетелден келетін тауарға иек артқаннан гөрі, өз елдерінде дәрі-дәрмек өндірісін арттыруды ұсынады. Респонденттердің шамамен үштен бірі (35%) фармацевтердің міндет аясы кеңейгенін қалайды әрі бұл дәрігерлердің мүмкіндігін арттырады деп санайды, сондай-ақ тағы да үштен бір бөлігі (31%) медицина мамандарының жетіспеу мәселесін шешу үшін балама мансап жолы ұсынылса дейді. Ал зерттеуге қатысқан әрбір бесінші тұрғын медицина секторында қызмет ететіндер санын арттыру үшін медицина мамандықтарына оқуға түсу талаптарын жеңілдету керек деп санайды.

Қазақстандықтардың 69%-ы денсаулық сақтау саласындағы саясатқа жауапты тұлғалардың тиісті білімі немесе денсаулық сақтау саласында жұмыс тәжірибесі (мысалы, ғылыми дәрежесі немесе кәсіби дайындықтан өтуі) керек деп санайды. 62 пайызы дәрігерлерді кәсіби бағыттау мен оқытуға жағдай жасау керек десе, 42 пайызы дәрі-дәрмек өнімдерін сырттан сатып ала бермей, отандық өндіріс көлемін арттыру керек деген пікірде. Сала мамандарының қатарын арттыру үшін денсаулық сақтау саласы қызметкерлерінің жалақысын көтеру керек дейтін қазақстандықтардың үлесі – 37%.

Казахстанцев в целом доверяют традиционной медицине

Жалпы алғанда дәстүрлі медицинаға сенетін қазақстандықтардың саны

40%

Традиционная медицина

Доверие участников исследования к традиционной медицине растет, жители Казахстана в этом же ряду

Примерно 7 из 10 участников STADA Health Report (69%) говорят, что они полностью или в большей степени доверяют традиционной медицине, одновременно получая информацию самостоятельно в Интернете — рост на 7 процентных пунктов по сравнению с 2022 годом. Мужчины (35%) в большей степени доверяют традиционной медицине, нежели женщины (25%). Если рассматривать отдельные страны, то вернувшаяся в опрос Финляндия (84%) лидирует по уровню доверия вместе с Испанией (82%), которая всегда была одним из самых сильных сторонников традиционной медицины.

Высокая степень доверия к традиционной медицине обусловлена наличием практиков системы здравоохранения, таких как врачи и фармацевты: 48 процентов респондентов ценят их советы, полагая, что работники здравоохранения «знают, что лучше». Еще 42 процента полагают, что традиционная медицина доказала свою эффективность, в Финляндии (57%), Великобритании и Ирландии (по 51%). Еще 41 процент основывает свое доверие на тех многолетних исследованиях, которые привели к современным достижениям традиционной медицины, а 39 процентов доверяют высоким стандартам качества, регуляторными процессами и контролем.

40 процентов казахстанцев в целом доверяют традиционной медицине, но некоторые темы изучают самостоятельно в интернете и только 17 процентов опрошенных в Казахстане полностью доверяют медицине.

Из тех казахстанцев, которые доверяют традиционной медицине 51% отмечает, что она основана на результатах многолетних исследований с использованием строгих методологий, по мнению 41 процента традиционная медицина общепринята и признается обществом в целом, 28 процентов считают, что традиционная медицина строго регулируется и контролируется, что обеспечивает устойчивое качество.

Дәстүрлі медицина

Зерттеуге қатысушылардың дәстүрлі медицинаға сенімі артып келеді, Қазақстан тұрғындары да осы қатарда

STADA Health Report есебіне қатысқан 10 респонденттің 7-еуі (69%) дәстүрлі медицинаға толықтай немесе көбінесе сенетінін айтады, сонымен бірге Интернеттен өз бетінше ақпарат алатындар үлесі 2022 жылмен салыстырғанда 7 пайыздық тармаққа көтерілген. Әйелдерден гөрі (25%) ер адамдар (35%) дәстүрлі медицинаға көбірек сенеді. Жекелеген елдерге тоқталсақ, зерттеуге қатыса бастаған Финляндия (84%) Испаниямен (82%) бірге сенім деңгейі жөнінен көш басында, Испания әрдайым дәстүрлі медицинаны қатты қолдайтын елдер қатарында.

Дәстүрлі медицинаға сенім деңгейінің жоғары болуы денсаулық сақтау жүйесінде дәрігерлер мен фармацевтер секілді практиктердің болуымен байланысты: респонденттердің 48 пайызы олардың кеңесіне құлақ асады, денсаулық сақтау саласының қызметкерлері «ненің дұрыс екенін біледі» деп санайды. Тағы 42 пайызы дәстүрлі медицина тиімділігін дәлелдеді деп санайды: Финляндия (57%), Ұлыбритания мен Ирландия (51%-дан). 41 пайызы сенім көрсеткішін дәстүрлі медицинаның қазіргі табыстарына алып келген көпжылдық зерттеулерге негіздейді. А 39 пайызы жоғары сапа стандарттарына, реттеу процестері мен бақылауға сенеді.

Қазақстандықтардың 40 пайызы жалпы алғанда дәстүрлі медицинаға сенеді, бірақ кей тақырыптарды Интернеттен өз бетінше іздеп зерттейді және зерттеуге қатысқан қазақстандықтардың тек 17 пайызы ғана медицинаға толықтай сенеді.

Дәстүрлі медицинаға сенетін қазақстандықтардың 51%-ы ол қатаң методологияны пайдалана отырып жүргізілген көпжылдық зерттеулердің нәтижесіне негізделгенін айтады, 41 пайызының пікірінше, дәстүрлі медицина жалпы қолданыста және қоғам жалпы мойындайды, ал 28 пайызы дәстүрлі медицина тәртіпке бағынатындықтан және бақылауда болғандықтан, тұрақты сапаны қамтамасыз етеді деп санайды.

Похоже, что доверие к традиционной медицине выше в тех странах, где высока удовлетворенность медицинским обслуживанием: 59 процентов людей, которые говорят, что доверяют традиционной медицине, удовлетворены своей системой здравоохранения, по сравнению с только 28 процентами тех, кто имеет сомнения по отношению к традиционной медицине. Но, тем не менее, одного только повышения доверия недостаточно, чтобы компенсировать постоянно растущее недовольство системами здравоохранения — корень проблемы, похоже, лежит в недостатках систем, а не в самой медицине.

Между тем, в некоторых странах преобладает скептицизм

Хотя респонденты в РК в целом доверяют традиционной медицине (57%), но показатель полного недоверия также высок - 23%. 44 процента участников STADA Health Report обеспокоены тем, что работники сектора традиционной медицины просто пытаются заработать деньги, и еще 43 процента разочарованы тем, что традиционная медицина фокусируется на лечении симптомов, а не на устранении причин болезни. Эта точка зрения более распространена среди женщин (46%), чем среди мужчин (39%). Чуть более одного из трех (35%) считают, что пандемия выявила ограничения традиционной медицины. Это мнение чаще всего разделяют жители Сербии (49%) и Румынии (48%). 17 процентов разочаровались в советах врачей общей практики или предпочитают использовать альтернативные методы лечения, причем последнее особенно популярно в Швейцарии (34%).

Половина казахстанцев считают, что традиционной медицине необходимо уделять больше внимания потребностям пациентов

46% всех участников исследования во всех странах считают, что традиционная медицина должна уделять больше внимания индивидуальному случаю пациента и его потребностям – об этом говорят, прежде всего, в Испании и Финляндии (по 59%). Улучшение коммуникации между медицинскими работниками и пациентами во время консультаций также поможет улучшить общую репутацию традиционной медицины. В Португалии более половины населения ждет от медработников более ориентированное на пациента общение. Что касается эффективности, 41 процент опрошенных

Казахстанцев считают, что традиционной медицине необходимо уделять больше внимания потребностям пациентов

Дәстүрлі медицина науқастардың қажеттілігіне мейлінше назар аударуы керек деп санайтын қазақстандықтардың үлесі

50%

Кей елдерде күдік-күмән көп

Қазақстандық респонденттер жалпы дәстүрлі медицинаға сенеді (57%), бірақ мүлдем сенбейтіндердің үлесі де жоғары (23%). STADA Health Report есебіне қатысқандардың 44 пайызы дәстүрлі медицина секторындағы қызметкерлер тек ақша табуға ғана бас қатырады деп алаңдайды, тағы 43 пайызы дәстүрлі медицина аурудың себебін жоймай, салдарын емдеуге назар аударатынына қанағаттанбайды. Мұндай пікір ер адамдардан гөрі (39%) әйелдер (46%) арасында кең тараған. Шамамен үштен бірі (35%) пандемия дәстүрлі медицинаның мүмкіндігін көрсетті деп санайды. Мұндай пікірді көбінесе Сербия (49%) мен Румыния (48%) тұрғындары айтқан. Қатысушылардың 17 пайызы жалпы практика дәрігерлерінің кеңесіне көңілі толмайтынын немесе емделудің балама тәсілдеріне жүгінетінін айтқан, соңғылары әсіресе Швейцарияда (34%) көп.

Қазақстандықтардың жартысы дәстүрлі медицина науқастардың қажеттілігіне мейлінше көңіл бөлуі керек деп санайды

Барлық елден зерттеуге қатысушылардың 46 пайызы дәстүрлі медицина әр науқастың жағдайына мейлінше назар аударып, қажетіне жауап беруі керек деп санайды, мұны бәрінен бұрын Испания мен Финляндия тұрғындары (59%-дан) айтқан. Медицина қызметкерлері мен науқастар арасында кеңес беру кезіндегі қарым-қатынасты жақсарту да дәстүрлі медицинаның жалпы беделін жақсартуға көмектеседі. Португалияда тұрғындардың жартысынан көбі медицина қызметкерлерінен науқасқа мейлінше бағытталған қарым-қатынас күтеді. Тиімділікке келсек, сауалнамаға қатысқандардың 41 пайызы дәстүрлі медицинадан мейлінше серпіліс күтеді, соның ішінде қатерлі ісік сияқты қауіпті ауруларды емдеуде алға жылжу болғанын қалайды, ал 40 пайызы медицина тек физикалық емес, менталдық саулыққа да назар аударып, тұтастай қамтуға тиіс деп санайды. Дәстүрлі медицина бұрынғыдан да жетіле түсуі үшін не істеу керек дегенде, зерттеуге қатысушылардың 29 пайызы нақты ауруларды емдеуге

хотел бы видеть больше прорывов в традиционной медицине, особенно в лечении серьезных заболеваний, таких как рак, а 40 процентов рассчитывают на всеобъемлющий подход в медицине, ориентированный как физическое, так и ментальное здоровье. Чтобы сделать традиционную медицину еще более доступной, 29 процентов участников опроса хотели бы иметь доступ к врачам, специализирующимся на лечении конкретных заболеваний, возможность иметь больше гибкости при записи на прием в связи с обязательствами на работе (28%), более полные материалы, которые помогут узнать о болезнях и вариантах лечения, а также более «дружелюбные» для потребителя лекарства (25%).

50 процентов казахстанцев считают, что традиционной медицине необходимо уделять больше внимания потребностям пациентов (на всех уровнях, включая врачей общей практики, больницы и фармацевтические компании). 48 процентов надеются на большие успехи/новые прорывы в лечении тяжелых заболеваний, таких как рак. 47 процентов ждут обеспечения медицинской помощи с учетом как физического, так и психического здоровья пациента, 43 процента ожидают более четкую и понятную коммуникацию во время консультаций, особое внимание для тех, кому сложно отпроситься с работы/обеспечить присмотр за детьми и т. д., чтобы посетить врача (33%) простых в использовании лекарств (35%), 34 процента считают, что нужен доступ к списку врачей, специализирующихся на конкретных заболеваниях.

Работники сферы здравоохранения по-прежнему служат бастионами доверия к медицине

Врачи общей практики и фармацевты по-прежнему являются наиболее важными источниками информации, когда речь идет о покупке безрецептурных лекарств и пищевых добавок. Врачи общей практики являются наиболее надежным источником рекомендаций (63%), за ними следуют фармацевты (54%) и другие специалисты сферы здравоохранения (49%). Особенно в Ирландии и Финляндии люди с высокой вероятностью доверяют мнению своего врача общей практики и фармацевта (72/70% и 71/65% соответственно). Если смотреть на возрастные группы, то участники исследования старше 55 лет с большей вероятностью будут доверять рекомендациям своего врача общей практики, в то время как рекомендации друзей или родственников используют в возрасте от 18 до 34 лет.
Врачи общей практики (26%), фармацевты и другие специалисты здравоохранения (по 21%) являются не только наиболее заслуживающими доверия, но и

мамандaнған дәрігерлер қолжетімді болса, жұмыстағы міндеттемелерге орай дәрігерге жазылу мүмкіндігі икемді болса (28%), ауру және оны емдеу жолдары туралы көбірек білуге мүмкіндік беретін материалдар көп болса және тұтынушыларға дәрілер мейлінше «жылы шырайлы» болса дейді (25%).

Қазақстандықтардың 50 пайызы дәстүрлі медицина науқастардың қажеттілігіне мейлінше назар аударуы керек деп санайды (барлық деңгейде, жалпы практика дәрігерлері, ауруханалар мен фармацевтика компанияларын қоса алғанда). 48 пайызы қатерлі ісік сияқты ауыр дерттерді емдеуде жаңа табыстар/серпілістер болса деп үміттенеді. 47 пайызы медициналық көмек науқастың физикалық денсаулығымен қатар, менталдық саулығын да қамтыса дейді, 43 пайызы кеңес беру кезінде нақты әрі түсінікті қарым-қатынас болуын күтеді, әсіресе дәрігерге бару үшін жұмыстан сұрануы қиын/балаларын қараусыз қалдыра алмайтын және тағы басқа жағдайларға назар аударса (33%) дейді, 35 пайызы қолданылуы қарапайым дәрі-дәрмектер беруді қаласа, 34 пайызы нақты бір ауруларды емдеуге мамандaнған дәрігерлердің тізімі қолжетімді болуы керек деп санайды.

Денсаулық сақтау саласының қызметкерлері әдеттегідей медицинаға сенімнің негізгі көрсеткіші

Рецепсіз дәрі-дәрмек пен тағамға қосымша қоспа сатып алуда жалпы практика дәрігерлері мен фармацевтер әлі де мейлінше маңызды ақпарат көзі болып қалып отыр. Жалпы практика дәрігерлері ұсыныс беруші сенімді тұлға (63%), одан кейінгі орында фармацевтер (54%) мен денсаулық сақтау саласындағы басқа да мамандар (49%) тұр. Әсіресе, Ирландия мен Финляндияда тұрғындардың жалпы практика дәрігеріне және фармацевт маманға сенім арту ықтималдығы жоғары (сәйкесінше 72/70% және 71/65%). Жас ерекшелігіне қатысты айтсақ, 55 жастан асқан зерттеу қатысушылары жалпы практика дәрігерінің берген ұсынысына мейлінше көбірек сенеді, ал 18 бен 34 жас аралығындағылар әдетте достарының немесе туыстарының кеңесіне жүгінеді.

Жалпы практика дәрігерлері (26%), фармацевтер мен денсаулық сақтау саласындағы басқа мамандар (21%-дан) мейлінше сенім тудырып қана қоймай, дәрі-дәрмек сатып алуда да мейлінше ықпалды рөлге ие. Салыстыру үшін, респонденттердің 7%-ы ғана жасанды интеллект ұсынатын кеңеске жүгінсе, онлайн жарнама (11%), әлеуметтік желі (12%) немесе Google іздеу жүйесінің нәтижесіне жүгінетіндер де бар (11%).

Населения в Казахстане понимает, что такое искусственный интеллект, и считают, что это положительная технология для общества

Жасанды интеллект деген не екенін түсінетін және оны қоғамға пайдалы технология деген ойды ұстанатын Қазақстан тұрғындарының үлесі

наиболее влиятельными при покупке лекарств. Для сравнения, рекомендации, исходящие от искусственного интеллекта, используют лишь 7% опрошенных, онлайн-рекламы (11%), социальных сетей (12%) или результатов поиска в Google (11%).

Говоря о будущем своих традиционных аптек, 46 процентов участников STADA Health Report хотели бы видеть там более доступные лекарства и опции для лечения, особенно в Финляндии (62%) и Чехии (61%). Примерно каждый третий (32%) был бы рад возможности доставки назначений и медикаментов на дом – идея, за которую особенно выступают в Германии (42%). Еще треть (31%) голосуют за то, чтобы услуги, связанные со здоровьем, такие как проверка зрения или слуха, были доступны в аптеках, а 31 процент хочет получить дополнительную информацию об особенностях назначений или лекарств с точки зрения приема или использования.

Половина казахстанцев при покупке безрецептурных препаратов доверяют врачам общей практики/семейным врачам. За ними следуют фармацевты, 36 процентов оценивают их рекомендации как надежные, 32 процента как информативные, 37 - как ясные и легкие в понимании.

Рекомендации других специалистов здравоохранения также являются надежными для 33 процентов казахстанцев. Рекомендации от медицинских чат-ботов на основе искусственного интеллекта, которые диагностируют состояние, напоминают о необходимости приема лекарств используют 23 процента, социальных сетей 25 процентов и результатов поиска в Google (41%).

54 процента казахстанцев хотели бы видеть в своей аптеке в будущем более доступные лекарства и опции для лечения. 43 процента хотели бы расширения пакета услуг, чтобы покрыть другие свои потребности, связанные со здоровьем, такие как проверка зрения и слуха и т. п. 39 процентов были бы рады доставке рецептурных и других лекарств на дом.

Искусственный интеллект: вопрос открыт

Степень влияния, которую искусственный интеллект (ИИ) будет иметь – онлайн и офлайн – на нашу жизнь в ближайшие годы, пока трудно оценить, однако большинство респондентов воспринимают его как в целом позитивный инструмент. Это касается не только 47 процентов тех, кто говорит, что они понимают, что такое ИИ, но и 15 процентов людей, которые признаются, что знают о нем не слишком много, но видят в нем возможное средство улучшения общества. Несмотря на то, что ИИ в настоящее время меняет представление о том, насколько доступной и настраиваемой может быть информация, большинство участников STADA Health Report по-прежнему предпочитают поиск в Google (62%), онлайн-статьи (35%) или официальные веб-сайты учреждений здравоохранения (33%) для получения информации, связанной со здоровьем. Несмотря на всплеск интереса в последние несколько лет, ИИ еще не укрепил свои позиции в качестве источника информации, связанной со здоровьем, пока ему доверяют лишь 8 процентов. Есть

Дәстүрлі дәріхананың болашағы туралы айтқанда, STADA Health Report есебіне қатысушылардың 46 пайызы дәрілердің және емделу опцияларының мейлінше қолжетімді болғанын көргісі келеді, әсіресе Финляндия (62%) мен Чехия (61%) тұрғындары. Шамамен әр үшінші қатысушы (32%) тағайындалатын ем мен дәрі-дәрмекті үйге әкеліп беру мүмкіндігі болса дейді, бұл идеяны әсіресе Германия (42%) тұрғындары қолдайды. Тағы да үштен бір бөлігі (31%) көздің көруін немесе құлақтың естуін тексеру сияқты қызмет түрлері дәріханада болғанын құп көреді, тағы осыншасы емді қолдану немесе дәрі-дәрмек ішу ерекшеліктері туралы қосымша ақпарат алғысы келеді.
Қазақстандықтардың жартысы рецепсіз дәрі-дәрмек сатып алғанда жалпы практика дәрігерлеріне/отбасылық дәрігерлерге сенеді. Одан кейінгі орында фармацевтер тұр, қатысушылардың 36 пайызы олардың ұсынысын сенімді десе, 32 пайызы ақпараттық, ал 37 пайызы анық және түсінуге жеңіл деп санайды.

Қазақстандықтардың 33 пайызы денсаулық сақтау саласындағы басқа да мамандардың ұсыныстарын сенімді деп есептейді. Жағдайды анықтап, дәрі ішу керегін еске салатын, жасанды интеллект негізінде жасалған медициналық чат-боттардың ұсынысын пайдаланатындардың үлесі 23 пайыз, әлеуметтік желіге сенетіндер 25 пайыз болса, 41 пайызы Google ұсынған іздеу нәтижесіне жүгінеді.

Қазақстандықтардың 54 пайызы болашақта дәріханада дәрі-дәрмек пен емделу опцияларының мейлінше қолжетімді болғанын көргісі келеді. 43 пайызы қызмет түрлері кеңейіп, көздің көруін немесе құлақтың естуін тексеру сияқты қызмет түрлері дәріханада болғанын қалайды. 39 пайызы рецепт арқылы берілетін және басқа да дәрі-дәрмекті үйге дейін жеткізіп берсе дейді.

Жасанды интеллект: басы ашық мәселе

Жасанды интеллектің (ЖИ) жақын жылдары біздің өмірімізге онлайн және офлайн ықпал ету дәрежесін бағалау оңайға соқпайды, алайда респонденттердің көпшілігі оны жалпы жағымды құрал деп санайды. Зерттеуге қатысқандардың 47 пайызы ЖИ деген не екенін түсінетінін айтса, тағы 15 пайызы ол туралы көп білмейтінін мойындағанмен, ЖИ-ді болашақта қоғамды жақсарту құралы ретінде көретінін жеткізген. Қазіргі кезде ЖИ ақпараттың қолжетімді әрі нақты бағытталған болуына ықпал ете алатынын көре тұра, STADA Health Report есебіне қатысушылардың көпшілігі әлі де болса денсаулығына қатысты ақпарат алу үшін Google іздеу жүйесіне (62%), онлайн мақалаларға (35%) немесе денсаулық сақтау мекемелерінің ресми веб-сайттарына (33%) жүгінеді. Кейінгі бірнеше жылда мейлінше қызығушылық бар екеніне қарамастан, ЖИ әлі де болса ақпарат көзі ретіндегі орнын нық алған жоқ, зерттеуге қатысушылардың 8 пайызы ғана оған денсаулығына қатысты ақпарат бере алатын дереккөз ретінде сенеді. Ешқандай онлайн дереккөзді пайдаланбайтындар да бар (14%).

Қазақстанда тұрғындардың 49 пайызы жасанды интеллект деген не екенін түсінеді және оны қоғамға пайдалы технология деп санайды, 13%-ы оның не екенін түсінеді,

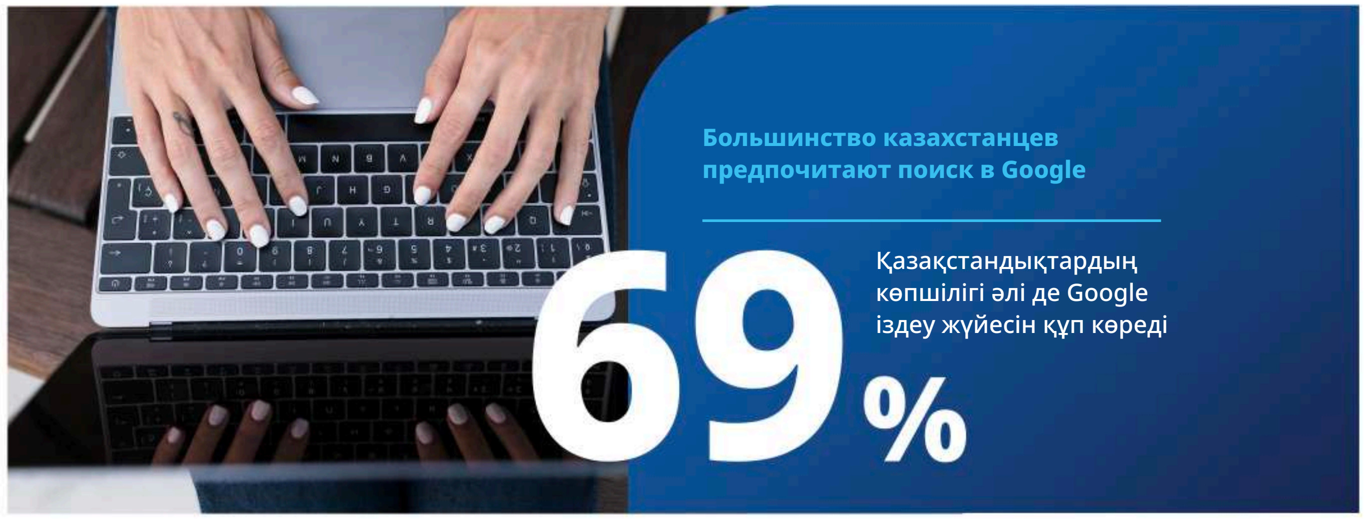

и такие, кто вообще не использует какие-либо онлайн-источники (14%).

В Казахстане 49 процентов населения понимает, что такое искусственный интеллект, и считают, что это положительная технология для общества, 13% не понимает, что это такое, но люди остаются открытыми для изучения новых технологий для улучшения общества.

Большинство казахстанцев по-прежнему предпочитают поиск в Google (69%), онлайн-статьи (31%) или социальные сети, например, Facebook, Instagram, TikTok, X, блоги лидеров мнения (30%), а также четверть казахстанцев обращается к веб-сайтам медицинских учреждений для получения информации об «официальных» рекомендациях, касающихся здоровья (25%). 9% вообще не использует какие-либо онлайн-источники.

Применение ИИ в различных областях здравоохранения, вне всяких сомнений, будет расти, но участники исследования ясно дают понять: этот инструмент должен быть дополнением, а не заменой личного взаимодействия с квалифицированными специалистами. И любые шаги по использованию новой технологии должны рассматриваться абсолютно прозрачно, чтобы развеять опасения по поводу ее безопасности.

Цифровые решения на службе здравоохранения

Больше половины участников опроса уже использует электронные рецепты (59%), больше всего они в ходу в Чехии (78%), где они стали обязательными с 2018 года, и в Финляндии (77%). 54 процента приветствуют появление цифровых историй болезни пациентов, а также увеличение числа виртуальных консультаций с врачами и фармацевтами (48%), которые особенно они востребованы в Болгарии (59%) и Португалии (58%), медприложений для рецептов (40%) и электронных инструкций к лекарствам (38%).

В Казахстане респонденты также готовы к внедрению цифровых решений в здравоохранении. Так 57 процентов готовы поддержать появление цифровых историй болезни пациентов, а также увеличение числа виртуальных консультаций с врачами и фармацевтами

бірақ қоғамды жақсарту үшін жаңа технологияларды зерттеуге аса бейіл емес.

Қазақстандықтардың көпшілігі әлі де Google іздеу жүйесін құп көреді (69%), онлайн мақалаларға (31%) немесе Facebook, Instagram, TikTok, X сияқты әлеуметтік желілер мен пікір көшбасшыларының блогына (30%) иек артатындар бар, бұған қоса қазақстандықтардың төрттен бірі (25%) денсаулыққа қатысты «ресми» ұсыныс туралы ақпарат алу үшін медицина мекемелерінің веб-сайттарын қарайды. 9%-ы ешқандай онлайн дерек көзін пайдаланбайды.

Күдік-күмән болуына қарамастан, денсаулық сақтаудың түрлі саласында ЖИ-ді пайдаланудың үлесі арта береді, дегенмен зерттеуге қатысушылар бұл білікті мамандармен тікелей әрекетті алмастыратын емес, оларға қосымша жүретін құрал болуы керегін нақты түсінеді. Жаңа технологияларды пайдаланумен байланысты кез келген қадам ашық болса, оның қауіпсіздігіне күмәнмен қарау қаупі де төмен болады.

Денсаулық сақтау қызметіндегі цифрлық шешімдер

Зерттеуге қатысушылардың жартысынан астамы (59%) қазірдің өзінде электрондық рецепті пайдаланады, бұл әсіресе Чехияда (78%) танымал, өйткені мұнда 2018 жылдан бері электрондық рецепт міндетті, Финляндияда да кең тараған (77%). Қатысушылардың 54 пайызы науқастардың ауру тарихы цифрлық нұсқада болуын қолдайды, дәрігерлерден және фармацевтерден виртуал кеңес алу саны да артқан (48%), ол әсіресе Болгария (59%) мен Португалияда (58%) танымал, рецептерге арналған медициналық қолданбалар болуын (40%) және дәрілердің электрондық нұсқаулығы болуын қолдайтындар да бар (38%).

Қазақстандық респонденттер де денсаулық сақтау саласында цифрлыө шешімдердің енуіне дайын. Олардың 57 пайызы науқастардың ауру тарихы электрондық нұсқада пайда болуын қолдайды, сондай-ақ дәрігерлер мен фармацевтердің виртуал кеңес беруін (56%) қолдайтындар бар, 46 пайызы медицинада электрондық рецептердің енуін дұрыс

(56%), 46 процентов выступает за внедрение электронных рецептов в медпрактику и еще 37 процентов казахстанцев готовы поддержать переход на электронные инструкции к лекарствам.

Взгляд на будущее медицины. Казахстанцы полны оптимизма

Почти половина респондентов STADA Health Report (46%) уверены: в течение следующих десяти лет мир разработает больше вакцин против распространенных болезней. Португалия, Испания, Финляндия и Швеция (по 57%) настроены наиболее оптимистично в отношении этой перспективы. В Венгрии (53%), Австрии (51%) и Германии (50%) люди считают, что роботы будут играть неотъемлемую роль в выполнении медицинских процедур, таких как операции (41% в среднем по отчету). Хорошо это или плохо, но 38 процентов считают, что ИИ становится центральным инструментом в диагностике большинства заболеваний, особенно в Румынии (46%), где тем не менее растут опасения относительно этой технологии.

Другие прогнозы на будущее: большинство случаев рака не являются смертельными (30% по STADA Health Report), консультации медэкспертов и врачей со всего мира для виртуальной диагностики (29%), выращивание замещающих органов из клеток, взятых из наших собственных тел (26%), использование индивидуально созданных пищевых добавок, адаптированных к индивидуальным потребностям (24%).

42 процента казахстанцев верят, что искусственный интеллект в будущем будет использован для диагностики большинства/всех заболеваний, 41 процент казахстанцев надеется, что будет разработано больше вакцин против распространенных болезней, более трети верят, что большинство/все виды рака будут не смертельными, а также будут налажены консультации с медицинскими экспертами и врачами со всего мира при виртуальной постановке диагноза (35%).

Среди прогнозов на будущее казахстанцы полагают: роботы станут неотъемлемой частью выполнения медицинских процедур, таких как хирургия (30%); органы для трансплантации будут выращиваться из клеток, взятых из нашего собственного тела (27%); будет найдено лекарство от простуды и гриппа (22%); пациенты будут принимать индивидуально разработанные пищевые добавки с учетом потребностей отдельно взятого пациента (20%).

көрсе, қазақстандықтардың тағы 37 пайызы дәрі-дәрмектің электрондық нұсқаулығына өтуді қолдауға дайын.

Медицинаның болашағына көзқарас: Қазақстан оптимистік көзқарасты

STADA Health Report есебіне қатысушылардың шамамен жартысына жуығы (46%) алдағы он жылда әлем кең тараған ауруларға қарсы екпе ойлап табатынына сенімді. Португалия, Испания, Финляндия мен Швеция (57%-дан) мұндай болашаққа мейлінше оптимистік көзбен қарайды. Венгрия (53%), Австрия (51%) мен Германияда (50%) тұрғындар роботтар медициналық процедураларды орындаудың ажырамас бір бөлшегі болады деп санайды, соның ішінде операция жасайды деп сенеді (орта есеппен Еуропада 41%). Жақсы ма, жаман ба, бірақ қатысушылардың 38 пайызы ЖИ көптеген ауру түрін анықтауда негізгі құралға айналады деп есептейді, ең жоғары көрсеткіш Румынияда (46%), соған қарамастан бұл елде технологиядан қауіптенетіндер қатары да артып келеді.

Болашаққа арналған басқа да болжамдарға келсек, қатерлі ісік көп жағдайда өлімге алып келмейді (STADA Health Report есебі бойынша 30%), бүкіл әлем бойынша медицина саласының сарапшылары мен дәрігерлер виртуал диагностика жасап, кеңес береді (29%), өз денемізден алынған клеткалардан алмастыратын органдар өсіріп шығарады (26%), жеке адамның тұтынуына бейімделген жеке тағамдық қоспалар пайдаланылады (24%) деген болжам бар.

Қазақстандықтардың 42 пайызы болашақта жасанды интеллект көптеген/барлық ауруды анықтау үшін пайдаланылады деп сенеді, 41 пайызы кең тараған ауруларға қарсы екпе түрлерін көбірек жасап шығарады деп үміттенеді, үштен бірі қатерлі ісіктің көпшілігі/барлығы өлімге әкеп соқпайтынына сенім артады, сондай-ақ виртуал диагноз қою үшін бүкіл әлем елдерінің медицина сарапшыларынан және дәрігерлерден кеңес алу жолға қойылады деп ойлайды (35%).

Қазақстандықтардың болашаққа болжамы: роботтар хирургия сияқты медицина процедураларын атқарудың ажырамас бөлігі болады (30%); трансплантация жасалатын ағза өз денемізден алынған клеткалардан өсіріледі (27%); суық тию мен тұмаудың дәрісі табылады (22%); науқастар жеке адамның тұтынуына бейімделген жеке тағамдық қоспаларды пайдаланады (20%).

Казахстанцев верят, что искусственный интеллект в будущем будет использован для диагностики большинства/всех заболеваний

42 %

Болашақта жасанды интеллект көптеген/барлық ауруды анықтау үшін пайдаланылады дегенге сенетін қазақстандықтардың үлесі

Психическое здоровье

Из чего оно складывается и как оценивается участниками исследования?

Всегда на связи, но при этом как никогда одиноки?

Несмотря на то, что сейчас люди разных поколений более связаны между собой, чем когда-либо, многие из них испытывают чувство одиночества. И хотя молодое поколение сообщает в данном отчете о самом высоком уровне счастья, именно молодежь больше всех борется с этой эпидемией одиночества. Возможно, это не лучшие условия для того, чтобы встретить старость, и респонденты вовсе не уверены относительно радужности этих перспектив.

Цена, которую молодое поколение платит за то, чтобы всегда быть онлайн

В условиях нынешней культуры быть постоянно онлайн, разворачиваются дебаты о влиянии этого 24-часового присутствия на наше психическое и физическое здоровье. Положительная сторона: отчет STADA Health Report 2024 констатирует, что психическое здоровье участников исследования довольно стабильно по сравнению с данными предыдущих лет. Но появляется и тревожная тенденция: несмотря на то, что молодые респонденты говорят о более высоком уровне личного счастья, чем другие возрастные группы, у них значительно больше проблем со своим психическим здоровьем. Причины многочисленны и лишь частично имеют внутренние корни.

Психикалық денсаулық

Неден тұрады және оны зерттеу қатысушылары тұрғындары қалай бағалайды?

Үнемі байланыста болып та өзіңізді жалғыз сезінесіз бе?

Қазір әр буынның өкілдері бір-бірімен бұрынғыдан гөрі жақын байланыста екеніне қарамастан, олардың көпшілігі жалғыздықты бастан кешеді. Бұл есепте жас буын бақыт деңгейін жоғары деп көрсетсе де, жалғыздық эпидемиясымен күресетін де негізінен жастар. Бұл қарттықты қарсы алуға жайлы жағдай емес, респонденттер қарттық қуанышқа толы боларына сене бермейді.

Жас буынның үнемі онлайн болу үшін төлейтін құны

Қазіргідей үнемі онлайнда болу мәдениетіне орай тәулік бойы байланыста болудың психикалық және физикалық саулығымызға ықпалы жөнінде пікірталас көп. Жағымды жағы: STADA Health Report 2024 есебі зерттеуге қатысушылардың психикалық денсаулығы алдыңғы жылдармен салыстырғанда айтарлықтай тұрақты екенін көрсетеді. Дегенмен, қауіпті тенденция да бар: басқа топтардан гөрі, респонденттер жеке бақытын жоғары бағалайтынына қарамастан, олардың психикалық денсаулығына қатысты мәселесі де басқалардан жоғары. Оның себебі көп және тек кейбірінің ғана ішкі түбірі бар.

В Казахстане больше половины жителей считают себя счастливыми

В Казахстане больше половины жителей (63%) считают себя счастливыми. Интересно отметить, что лидером по данному показателю стал Узбекистан с 87% респондентов, считающих себя счастливыми.

Двое из трёх (67%) респондентов отчета описывают себя как «вполне» или «очень счастливые»; еще один из четырех (26%) находится где-то посередине, колеблясь между «ни счастливым, ни несчастным», а 7 процентов (очень) несчастны — на первый взгляд, это не слишком беспокоит. Можно было бы ожидать, что скандинавские страны выйдут на первое место как самые счастливые в нашем исследовании, но отчет STADA Health Report рисует иную картину. В то время как люди в Дании (67%) и Швеции (63%) сообщают о среднем или даже чуть ниже среднего уровне личного счастья, их превосходят Нидерланды (80%), Ирландия (77%), Франция (74%), Великобритания и Швейцария (по 73%). Однако общая тенденция перекликается со всеми выводами Отчета о состоянии здравоохранения STADA 2021: вообще говоря, счастье уменьшается с возрастом. Среди респондентов в возрасте от 18 до 34 лет 72 процента «вполне» или «очень счастливые» по сравнению с 67 процентами людей старшего возраста и 65 процентами людей старше 55 лет. Но является ли субъективный уровень счастья предпосылкой для хорошего психического здоровья? Делает ли счастье нас здоровыми?

Самооценка психического здоровья участников исследования снижается

В то время как рейтинги психического здоровья в целом в исследуемых странах выросли на 10 пунктов до 67 процентов в период с 2022 по 2023 год, сегодня 65 процентов опрошенных оценивают свое психическое благополучие как «хорошее» или «очень хорошее». В странах Восточной Европы, по-видимому, двойственное отношение к психическому здоровью: такие страны, как Болгария (85%) и Румыния (80%), сообщают об уровне психического здоровья, значительно превышающем средний уровень, тогда как такие страны, как Венгрия (48%) и Чехия (53%) не чувствуют особой стабильности в своем психическом здоровье. Мужчины (69%) оценивают свое психическое здоровье значительно более позитивно, чем женщины (61%). Если посмотреть на различия между поколениями, то лидируют участники исследования старше 55 лет с 70 процентами, за ними следуют люди старшего возраста (64 года) и замыкают список молодые респонденты (59 процентов). Очевидно, хорошее психическое здоровье – это нечто большее, чем «просто» счастье.

В 2023 году ВОЗ объявила одиночество «глобальной проблемой общественного здравоохранения», подчеркнув, что «социальная изоляция не знает возраста и границ», и приравняла его возможные последствия для здоровья к интенсивному курению.

Қазақстан тұрғындарының жартысынан астамы өзін бақытты санайды

Қазақстанда тұрғындардың жартысынан астамы (63%) өзін бақыттымын деп санайды. Бір қызығы, бұл көрсеткіш бойынша Өзбекстан көш басында, бұл елде респонденттердің 87%-ы өзін бақыттымын деп есептейді.

Есепке қатысқан респонденттердің үштен екісі (67%) өзін «әбден» немесе «өте бақытты» деп санайды; төрттен бірі (26%) «бақытты да емеспін, бақытсыз да емеспін» деп екі ортада жүрсе, 7 пайызы (өте) бақытсызбыз деп ойлайды. Бір қарағанда, бұл аса назар аударатын мәселе емес секілді. Ең бақытты халық ретінде Скандинавия елдері бірінші орынға шығады деп күтуге болар еді, алайда STADA зерттеуі басқаша көрсетіп отыр. Дания (67%) және Швеция (63%) халқы жеке бақытын орташа немесе орташадан сәл төмен деп бағаласа, олардың алдында Нидерланды (80%), Ирландия (77%), Франция (74%), Ұлыбритания мен Швейцария (73%-дан) тұр. Дегенмен, жалпы тенденция Денсаулық сақтаудың жай-күйі туралы STADA 2021 есебіндегі негізгі қорытындыға сәйкес келеді: жалпы, жас келген сайын бақыт кеми береді. 18 жастан 34 жасқа дейінгі респонденттер арасында 72 пайызы «әбден» немесе «өте бақытты» болса, жасы үлкендердің 67 пайызы бен 55 жастан асқандардың 65 пайызы ғана осы жауап нұсқасын таңдаған. Алайда, бақыттың субъектив деңгейі жалпы психикалықк денсаулыққа алғышарт бола ала ма? Бақыт біздің денімізді сау ете ме?

Зерттеуге қатысушылардың психикалық саулығын бағалауы төмендеп келеді

Зерттеуге қатысқан елдерде психикалық денсаулық рейтингі 2022 жылдан 2023 жылға дейін 10 тармаққа өсіп, 67 пайыз болса, бүгінде сауалнамаға жауап бергендердің 65 пайызы өзінің психикалық жағдайын «жақсы» немесе «өте жақсы» деп бағалайды. Шығыс Еуропа елдерінде психикалық денсаулыққа деген қарым-қатынас екіұшты: Болгария (85%), Румыния (80%) сияқты елдер психикалық денсаулық деңгейін орта деңгейден әлдеқайда жоғары бағаласа, Венгрия (48%) мен Чехия (53%) тұрғындары психикалық саулығына қатысты айтарлықтай тұрақтылықты сезінбейді. Әйелдермен (61%) салыстырғанда, ер адамдар (69%) психикалық денсаулығын айтарлықтай жағымды деп бағалайды. Буындар арасындағы ерекшелікті айтар болсақ, 70 пайызбен 55 жастан асқан зерттеу қатысушылары көш бастаса, олардан кейін жасы үлкен буын (64 жас) тұр, ал тізімді жастар (59%) аяқтайды. Жақсы психикалық денсаулықтың «жай» бақыттан артық екенін көруге болады.

2023 жылы ДДСҰ жалғыздықты «қоғамдық денсаулық сақтаудағы жаһандық мәселе» деп атады, сонымен бірге «әлеуметтік оқшаулық жас та, шекара та талғамайды» дей келе, оның денсаулыққа ықтимал салдары қарқынды түрде темекі тартқанмен тең екенін ескертті.

Фактически, чуть более половины - 52 процента - участников опроса говорят, что они почти всегда, часто или время от времени чувствуют себя одинокими. И хотя может показаться разумным предположить, что пожилые люди могут особенно страдать от чувства одиночества, на самом деле верно обратное.

41 процент респондентов старше 55 лет сообщает о чувстве одиночества, что это значительно ниже, чем в возрастной группе от 18 до 35 лет – здесь одиноких 63 процента. Большинство людей, которые сообщают, что тратят «долгое» (64%) или «достаточное» (53%) время в социальных сетях, значительно чаще испытывают чувство одиночества, чем те, кто ограничивает свое время перед экраном (43%). Люди, проводящие много времени онлайн, также склонны испытывать более сильное чувство одиночества (44%), чем те, кто проводит меньше времени в сети (26%). Неудивительно, что жители в возрасте до 34 лет гораздо чаще проводят долгие часы перед своими гаджетами (41%), чем люди старшего возраста (22%) и люди старше 55 лет (13%). С точки зрения самосознания в этом вопросе молодым участникам опроса еще предстоит пройти долгий путь: только 20 процентов из них связывают свое чувство одиночества с большим количеством времени, проведенным в социальных сетях или за компьютерными играми. По их мнению, работа (27%) является наиболее серьезной причиной одиночества, за ней следуют удаленная работа (15%), обязанности по уходу за детьми (15%), потеря близких (14%) или переезд по карьерным причинам (14%).

Казахстан входит в число стран, где люди чувствуют себя одинокими

Наиболее одинокими чувствуют себя жители Польши (61%), Финляндии и Швеции (по 59%), Словакии (58%), Италии и Казахстана (по 57%).

Среди причин одиночества казахстанцы отмечают, что слишком много работают, поэтому не имеют много времени на социальные контакты (21%), в связи с обязанностями по уходу за ребенком не удается часто общаться (15%), 14 процентов пережили потерю супруга(-и)/ члена семьи/ друзей, 11 процентов работают из дома и поэтому не видятся с людьми, проводят слишком много времени в социальных сетях играют в компьютерные игры (11%), еще 9 процентов имеют проблемы со здоровьем и мобильностью, недавно вышли на пенсию и вовсе не знают от чего испытывают чувство одиночества (по 8%).

В исследуемых странах в качестве причин одиночества чаще всего упоминаются работа, а также недостаточное количество свободного времени (23%), потеря партнеров, членов семьи или друзей (17%), а также плохое здоровье или проблемы с мобильностью (14%). Женщины (57%) чувствуют себя более одинокими, чем мужчины (46%), и в два раза чаще называют обязанности по уходу за детьми (16%) причиной чувства одиночества, чем их коллеги-мужчины (8%). Есть и позитив: в целом 63 процента респондентов описывают свое одиночество, каким бы частым оно ни было, как «нетяжелое». В целом люди, которые довольны своей внешностью и имеют хорошее

Зерттеуге қатысушылардың жартысынан сәл астамы (52%) өзін үнемі, жиі немесе оқтын-оқтын жалғыз сезінетінін айтады. Бір қарағанда, жасы келген адамдар жалғыздықтан көбірек жапа шегетіндей болып көрінгенімен, шын мәнінде жағдай басқаша.

55 жастан асқан респонденттердің 41 пайызы жалғыздықты сезінсе, 18 жастан 35 жасқа дейінгілер арасында бұл көрсеткіш 63 пайыз шамасында. Уақытының «ұзақ» (64%) немесе «айтарлықтай» (53%) бөлігін әлеуметтік желіде өткізетін жандар жалғыздық сезімін айтарлықтай жиі сезінеді, экран алдында азырақ уақыт өткізетіндерде бұл көрсеткіш төмендеу (43%). Көп уақытын онлайн өткізетіндерде жалғыздық сезімі мейлінше қатты байқалады (44%), желіде уақытын аз өткізетіндерде бұл көрсеткіш төмен (26%). 34 жасқа дейінгілер көп уақытын гаджетпен өткізетіні таңғаларлық жағдай емес (41%), жасы келгендер (22%) мен 55 жастан асқандар (13%) гаджетті аз пайдаланады. Саналылық тұрғысынан қарағанда, зерттеуге қатысушы жастарға әлі біраз жұмыс істеуге тура келеді: олардың 20 пайызы ғана өз бойындағы жалғыздық сезімін әлеуметтік желіде отырумен немесе компьютерде ойын ойнаумен байланыстырады. Олардың пікірі бойынша, жалғыздықтың мейлінше маңызды себебі жұмыс (27%), одан кейінгі орында қашықтан істейтін жұмыс (15%), бала қараумен байланысты міндеттер (15%), жақын адамыңнан айырылу (14%) немесе қызмет бабымен көшу (14%) тұр.

Қазақстан адамдар өзін жалғыз сезінетін елдер қатарында

Өзін мейлінше жалғыз сезінетін елдер қатарында Польша (61%), Финляндия мен Швеция (59%-дан), Словакия (58%), Италия мен Қазақстан (57%-дан) бар.

Жалғыздықтың себебі ретінде қазақстандықтар көп жұмыс істейтінін, сондықтан әлеуметтік қарым-қатынас құруға көп уақыты жоқ екенін айтады (21%), 15 пайызы бала қарайтындықтан жиі араласа алмайды, 14 пайызы өмірлік серігінен/отбасынан/достарынан айырылған, 11 пайызы үйден жұмыс істейтіндіктен адамдармен кездесе бермейді, 11 пайызы көп уақытын әлеуметтік желіде өткізеді/компьютерде ойын ойнайды, денсаулығындағы кінәратқа байланысты еркін жүріп-тұра алмайтындар (9%) мен жақында ғана зейнетке шыққандар (8%) да бар, олар не себепті өзін жалғыз сезінетінін білмейді.

Зерттеуге қатысқан елдерде жалғыздықтың себебі ретінде жұмыс, сонымен бірге бос уақыттың жеткілікті болмауы айтылады (23%), серігінен, отбасы мүшесінен немесе достарынан айырылу (17%), денсаулығындағы кінәратқа байланысты еркін жүріп-тұра алмау (14%) деген жауаптар да бар. Ер адамдарға (46%) қарағанда, әйелдер (57%) өзін көбірек жалғыз сезінеді, жалғыздығын бала күтімімен байланыстыратын әйелдер (16%) әріптес ер адамдардан (8%) екі есе көп. Жағымды жағы да бар: респонденттердің 63 пайызы жалғыздық сезімін қаншалықты жиі сезінетініне қарамастан, оны «ауыр емес» деп сипаттайды. Жалпы

57%

Казахстан входит в число стран, где люди чувствуют себя одинокими

Қазақстан адамдар өзін жалғыз сезінетін елдер қатарында

Казахстанцы сообщают о чувстве выгорания
Қазақстандықтар шаршау сезімі туралы айтады

68%

психическое и физическое здоровье, менее склонны чувствовать себя одинокими.

Тем не менее, одиночество имеет серьезные долгосрочные риски: помимо очевидных последствий, таких как депрессия и тревога, оно также увеличивает вероятность инсультов, болезней сердца, диабета 2 типа, зависимостей и слабоумия.

Для того, чтобы справиться с эпидемией одиночества, почти каждый второй участник опроса (46%) предлагает улучшать баланс между работой и личной жизнью, особенно в Сербии (59%) и Португалии (58%), а 43 процента надеются на улучшение экономической ситуации. Другие предложения включают повышение доступности развлекательных мероприятий (35%), и трое из десяти (30%) считают, что им следует проводить меньше времени в Интернете. Кроме того, 28 процентов считают, что пожилому населению должна оказываться более конкретная поддержка, а 27 процентов предлагают улучшить доступ к терапии, потребность в которой кажется особенно острой в Испании (44%), Польше (41%) и Финляндии (40%).

53 процента казахстанцев полагают, что для того, чтобы справится с одиночеством нужно улучшить баланс между работой и личной жизнью, 40 процентов считают, что необходимо улучшить экономическую ситуацию, 27 процентов выступают за то, чтобы развлекательные мероприятия были более доступными и четверть жителей Казахстана считают, что необходимо сократить время нахождения в социальных сетях (25%).

Казахстанцы сообщают о чувстве выгорания

Отсутствие баланса между работой и личной жизнью, и отсутствие необходимой терапии приводят к истощению: большинство участников исследования говорят, что они уже страдали или, по крайней мере, испытывали временное чувство выгорания (61%). В 2022 году, когда в Отчете STADA затрагивалась эта тема, она касалось 59 процентов респондентов. Сейчас о чувстве выгорания чаще всего сообщают жители Дании (73%), Сербии (72%), Ирландии (71%) и Казахстана (68%). При этом в числе участников опроса, наиболее знакомых с выгоранием, больше тех, кто работал и учился в течение одного времени, это люди в возрасте от 18 до 34 лет (69%). Среди них также те, кто проводит много времени в социальных сетях (68% против 53%, проводящих мало времени в Интернете), при этом женщины значительно больше подвержены риску выгорания (65%), чем мужчины (54%).

алғанда, сырт келбетіне көңілі толатын, психикалық және физикалық денсаулығы жақсы адамдар жалғыздыққа аса бейім емес.

Соған қарамастан, жалғыздықтың ұзақмерзімді қатері ауыр: күйзеліс пен үрей секілді көзге көрінетін салдарынан бөлек, ол инсульт, жүрек ауруы, диабеттің 2-типі, тәуелділік және ақылынан адасуға алып келеді.

Жалғыздық эпидемиясымен күресу үшін шамамен зерттеуге қатысушы әр екінші адам (46%) жұмыс пен жеке өмір арасындағы тепе-теңдікті жақсарту керегін ұсынады, әсіресе Сербия (59%) мен Португалия (58%) тұрғындары солай ойлайды. Ал 43 пайызы экономикалық жағдайдың жақсаратынына үміт артады. Басқа да ұсыныстар қатарында көңіл көтеру шараларының қолжетімді болуы (35%) деген жауап нұсқасы бар, қатысушылардың 30 пайызы Интернетте отыратын уақытты шектеу керек деген пікірде. Сонымен бірге, 28 пайызы жасы келген адамдарға мейлінше нақты көмек керек десе, тағы 27 пайызы ем алу мүмкіндігін жақсарту керек деп санайды, бұл көрсеткіш әсіресе Испания (44%), Польша (41%) мен Финляндия (40%) тұрғындарына тән.

Қазақстандықтардың 53 пайызы жұмыс пен жеке өмір арасындағы тепе-теңдікті жақсарту керегін ұсынады, 40 пайызы экономикалық жағдайды жақсарту керек дейді, 27 пайызы көңіл көтеру шаралары қолжетімді болса десе, төрттен бірі Интернетте отыратын уақытты азайту керек деген пікірде (25%).

Қазақстандықтар шаршау сезімі туралы айтады

Жұмыс пен жеке өмірдің арасында тепе-теңдік болмауы, тиісті ем алмау шаршауға, титықтауға алып келеді: зерттеуге қатысушылардың көпшілігі қалжырау сезімін бастан кешкенін, немесе, кем дегенде уақытша титықтау болғанын айтады (61%). Бұл мәселе 2022 жылы STADA есебінде сөз болғанда мұндай жауапты респонденттердің 59 пайызы айтқан. Қазір титықтау сезімі туралы негізінен Дания (73%), Сербия (72%), Ирландия (71%) және Қазақстан (68%) тұрғындары айтады. Бұған қоса, титықтау не шаршау сезімімен мейлінше таныс қатысушылар арасында 18 жастан 34 жасқа дейінгілердің үлесі жоғары (69%). Олардың арасында әлеуметтік желіде көп уақыт отыратындар (68%, Интернетте аз отыратындар 53%) бар, сонымен бірге ер адамдармен (54%) салыстырғанда, әйелдер (65%) титықтауға айтарлықтай бейім.

43% участников исследования выражают обеспокоенность проблемой старения в Казахстане

Қартаю мәселесіне орай алаңдайтын Қазақстаннан зерттеуге қатысушылардың пайызы

74% казахстанцев волнует возрастное физическое старение

Жас келуіне орай физикалық қартаю туралы алаңдайтын қазақстандықтардың үлесі

Обеспокоенность проблемой старения

Что волнует участников исследования в связи с процессом старения

Помимо общей склонности выражать обеспокоенность по поводу своего душевного состояния, молодые участники опроса также волнуются о том, что может принести им будущее: 46 процентов из них в целом обеспокоены перспективой старения и всем, что с этим связано. На европейском уровне 43 процента людей говорят, что они беспокоятся о старении, в то время как 44 процента по-прежнему не обеспокоены этой проблемой, а еще 13 процентов не уверены в этом. Люди в Польше (53%), Великобритании (51%) и Ирландии (50%) чаще всего испытывают опасения по поводу старения, в отличие от Нидерландов (31%), Швейцарии (32%) и Сербии (33%). В Казахстане 43 процента участников исследования выражают обеспокоенность проблемой старения.

Жители некоторых стран в меньшей степени беспокоятся о старении, то принятие старости как естественной части жизни, похоже, играет решающую роль – об этом говорят 79 процентов из тех, кто говорит, что их не беспокоит старение. Это, по-видимому, является основным посылом невозмутимых людей в Финляндии (87%). Определенное безразличие к вещам, которые невозможно изменить, утешает 48 процентов тех, кто не обеспокоен старением, особенно в Венгрии и Чехии (по 48%). Другие причины не беспокоиться о старении таковы: желание выйти на пенсию и иметь время для себя или для общения с близкими (16%), чего с нетерпением ждут люди в Австрии (33%), Германии (27%), Швеции (26%) и Швейцарии (24%). Религия и вера в то, что человеческое существование — это нечто большее, чем просто земная жизнь, являются источником утешения для 16 процентов европейцев, особенно в Австрии, Швейцарии, Ирландии, Словении и Венгрии (по 20%). Меньше беспокоятся о старении люди, которые счастливы (40% против 59% несчастливых), удовлетворены своей внешностью (37% против 54% недовольных) и имеют хорошее психическое здоровье (38% против 58% говорящих о плохом психическом здоровье).

При этом 74 процентов казахстанцев волнует возрастное физическое старение. Кроме того, они очень озабочены проблемой ухудшения своего внешнего вида (59%), а 56 процентов боятся стать обузой для других, ровно половину опрошенных волнует уровень достаточного количества денег для комфортной жизни (50%), 48 процентов волнует перспектива возрастных заболеваний, таких как болезнь Паркинсона, болезнь Альцгеймера или деменция, также казахстанцы озабочены проблемой передачи по наследству хронических заболеваний, таких как рак, проблемы с сердцем (48%). Также участники опроса беспокоятся о потере семьи и друзей (36%), а 21 процент испытывает страх стать одиноким из-за изоляции.

В большей степени по поводу старения людей в исследуемых странах волнует потенциальное возрастное ухудшение физического состояния, с которым они могут столкнуться (68%), что особенно расстраивает жителей Финляндии (79%) и Венгрии (77%). Второй по важности проблемой являются такие болезни, как болезнь Паркинсона, Альцгеймера и деменция: 6 из 10 респондентов считают их тревожными, особенно жители Португалии (75%), также людей волнует мысль о том, что они могут стать бременем для других (59%), что также является серьезной проблемой для жителей Португалии (74%) и Испании (69%). Каждый второй (55%) страшится серьезных заболеваний, таких как рак и проблемы с сердцем, особенно в Португалии (68%), Чехии (65%), Сербии и Швеции (по 63%). Стоит отметить, что ухудшение внешнего вида, хотя и незначительное, почти так же расстраивает участников опроса (43%), как и потеря друзей и членов семьи (42%). При этом каждый третий респондент беспокоится, что в старости из-за изоляции может стать одиноким.

Хотя некоторые из этих опасений имеют под собой почву, сегодня существуют методы, которые могут помочь исправить или предотвратить реализацию некоторых из вышеупомянутых сценариев.

Генетическое тестирование, например, может помочь выявить индивидуальную предрасположенность к определенным заболеваниям и благодаря своевременному вмешательству предотвратить или вылечить их до того, как они проявятся.

ВВ целом, 77 процентов участников опроса согласились бы на такой тест, если его рекомендует врач общей практики, это на 4 процента меньше, чем в 2023 году. Люди в Португалии, которые очень беспокоятся о том, что может случиться в старости, наиболее открыты для генетического тестирования: 9 из 10 готовы пройти такой тест. Жители Польши (84%), Сербии и Ирландии (82%) также не испытывают никаких сомнений по поводу такого тестирования. В Казахстане 67 процентов согласились бы пройти тест, чтобы быть в курсе всех рисков.

Қартаюға қатысты алаңдау

Қартаю процесіне орай зерттеуге қатысушыларды не мазалайды?

Жалпы жандүниесінің жай-күйіне алаңдауға бейімдікпен қатар, сауалнамаға қатысушылар жастар болашақта не күтіп тұрғанын ойлап та алаңдайды: олардың 46 пайызы болашақтағы қартаю және сонымен байланысты жайттарға орай алаңдайды. Еуропа деңгейінде тұрғындардың 43 пайызы қартаюын ойлап мазасызданса, 44 пайызы бұрынғыдай бұл мәселеге назар аудармайды, 13 пайызы әлі өзіне сенімді емес. Нидерланды (31%), Швейцария (32%) мен Сербия (33%) тұрғындарына қарағанда, Польша (53%), Ұлыбритания (51%) және Ирландия (50%) халқы қартаюға қатысты көбірек алаңдайды. Қазақстаннан зерттеуге қатысушылардың 43 пайызы қартаю мәселесіне орай алаңдайды.

Кейбір елдердің тұрғындары қартаюға аса қатты алаңдамайды, соған қарағанда, қарттықты өмірдің табиғи кезеңі ретінде қабылдай білу де маңызды рөл ойнайтын сияқты, қарттыққа бола алаңдамайтынын айтқандардың 79 пайызы осындай ұстанымда. Бұл Финляндия (87%) тұрғындарының негізгі ұстанымы секілді. Өзгерту мүмкін емес жағдайларға белгілі бір деңгейде назар аудармау қарттығына алаңдамайтындардың 48 пайызына тән, бұл көрсеткіш әсіресе Венгрия мен Чехияда (48%-дан) жоғары. Қарттыққа бола алаңдамаудың басқа себептері мынадай: зейнетке шығып, өзіңе немесе жақындарыңмен араласуға уақыт табу (16%), мұны әсіресе Австрия (33%), Германия (27%), Швеция (26%) мен Швейцария (24%) тұрғындары асыға күтеді. Дін мен адамның жаратылысы жердегі тіршілікпен шектелмейтініне деген сенім еуропалықтардың 16 пайызына тән, ол әсіресе Австрия, Швейцария, Ирландия, Словения мен Венгрияға (20%-дан) тән. Қартаюға көп алаңдамайтындар қатарында бақытты адамдар (40%, бақытсыздар 59%), сырт келбетіне көңілі толатындар (37%, көңілі толмайтындар 54%), психикалық денсаулығы жақсылар (38%, психикалық денсаулығын нашар деп бағалайтындар үлесі 58%) бар.

Дегенмен, қазақстандықтардың 74 пайызын жас келуіне орай физикалық қартаю алаңдатады. Бұған қоса, олар сырт келбеті нашарлайды деп уайымдайды (59%), басқаларға масыл болудан қорқады (56%), сауалға жауап бергендердің тең жарымы жайлы өмір сүруге ақшасы жетпей қала ма деп алаңдайды (50%), 48 пайызы Паркинсон, Альцгеймер немесе деменция сияқты жас келгенде пайда болатын ауруларды ойлап уайымдаса, тағы да 48 пайызы қатерлі ісік, жүрек ауруы секілді тұқым қуалайтын созылмалы ауруларға шалдығудан қорқады. Отбасынан және достарынан айырылып қаламын деп алаңдайтындар (36%), оқшауланғаннан жалғыз қаламын деп қорқатындар (21%) да бар.

Көп жағдайда зерттеуге қатысушы ел тұрғындары қартаю дегенде жасы келуіне орай физикалық жағдайы нашарлауын ойлап, сондай күйге тап боламын деп қорқады (68%), бұл көрсеткіш әсіресе Финляндия (79%) мен Венгрияда (77%) жоғары. Маңызы жағынан екінші орында тұрған мәселе Паркинсон, Альцгеймер немесе деменция сияқты аурулар: 10 респонденттің 6-уы бұл ауруларды үрейлі деп санайды, әсіресе Португалия (75%) тұрғындары. Сонымен бірге, басқаларға масыл болудан қорқады (59%), бұл Португалия (74%) мен Испания (69%) тұрғындарына тән қорқыныш. Әр екінші еуропалық (55%) қатерлі ісік және жүрек ауруы сияқты ауыр дертке шалдығудан қорқады, бұл әсіресе Португалия (68%), Чехия (65%), Сербия мен Швеция (63%-дан) тұрғындарынан байқалады. Сәл де болса сырт келбетінің өзгеруі де сауалнамаға қатысушылардың көңіл-күйін түсіреді (43%), достары мен отбасы мүшелерінен айырылу да үрей қатарында (42%). Бұған қоса, әр үшінші респондент оқшауланып қалуына байланысты жалғыздықтан жапа шегуден қорқады.

Бұл қауіптердің кейбірі алаңдауға тұрарлық болғанымен, қазіргі кезде жоғарыда аталған сценарийлердің кейбірін түзетуге немесе алдын алуға болатын әдіс-тәсілдер бар.

Мысалы, тұқым қуалайтын ауруларды генетикалық тестілеу көмегімен біліп, белгілі бір ауруларға бейімдікті анықтап, дер кезінде білудің арқасында оның алдын алуға немесе пайда болғанға дейін емдеп тастауға болады.

Зерттеуге қатысушылардың 77 пайызы жалпы практика дәрігері ұсынған жағдайда, мұндай тестілеуден өтуге қарсы емес. 2023 жылмен салыстырғанда, 4 пайызға төмен. Қартаюмен байланысты қиындықтардан қатты қорқатын Португалия тұрғындары генетикалық тестілеуден өтуге мейлінше ашық: 10 адамның 9-ы тест тапсыруға дайын екенін айтқан. Польша (84%), Сербия мен Ирландия (82%) тұрғындары да мұндай тестілеуден еш күдіктенбейді. Қазақстан тұрғындарының 67 пайызы қауіп-қатерді алдын ала білу үшін тест тапсыруға келісім береді.

Внешность и физическое здоровье

Несмотря на то, что жители стран-участников STADA Health Report в целом говорят о своем хорошем физическом здоровье, многие из них, особенно женщины, испытывают проблемы с самовосприятием.

При этом наблюдается сдвиг в сторону самостоятельного улучшения здоровья, включая физическую активность, здоровое питание и профилактику психического здоровья, возможно, вызванный растущим недовольством системами здравоохранения.

Участники исследования готовы взять заботу о здоровье в свои руки

В свете текущих проблем участники STADA Health Report берут заботу о здоровье в свои руки. Респонденты высоко оценивают уровень своего физического здоровья, при этом среди них большое число тех, кто считает свой вес избыточным. Значительная часть населения инвестирует или интересуется продуктами и процедурами, улучшающими внешний вид, что подчеркивает сложную взаимосвязь между внешним обликом и уверенностью в себе. Физическое, а также психическое благополучие и счастье неразрывно связаны друг с другом, и об этом нужно помнить и правильно поддерживать.

В Казахстане 40 процентов оценивают свое физическое здоровье как хорошее. В целом чуть более половины жителей исследуемых стран (54%) заявляют, что у них хорошее физическое здоровье. Респонденты в Австрии (68%), Румынии (67%) и Швейцарии (66%) считают, что они находятся в особенно выдающейся физической форме. Чуть более трети участников опроса (35%) описывают свое физическое здоровье как «удовлетворительное», а 11 процентов — как «плохое»; в первую очередь это касается жителей Швеции и Венгрии (по 22%) и Чехии (18%). Похоже, существует четкая связь между ощущением физического и психического здоровья и общим счастьем, поскольку те, кто сообщает о психическом здоровье и уровне счастья ниже среднего, оценивают свое физическое здоровье значительно ниже, чем люди с хорошим психическим здоровьем (70% против 17%), а «счастливые» ощущают лучшее физическое и психическое здоровье (68% против 17%).

Сырт келбет пен физикалық денсаулық

STADA Health Report есебіне қатысушылар жалпы физикалық денсаулығын жақсы деп бағалайтынына қарамастан, олардың көпшілігінде, соның ішінде әйелдерде өзін қабылдаумен байланысты мәселелер бар.

Дегенмен, денсаулығын өз бетінше жақсарту бағытында ұмтылыс байқалады, соның ішінде белсенді қозғалыс, дұрыс тамақтану және психикалық денсаулыққа профилактика жасау да бар. Бұл, шамасы, денсаулық сақтау жүйесіне көңіл толмаудың артуымен байланысты болса керек.

Еуропалықтар денсаулығына қамқорлықты қолға алуға дайын

Қазіргі мәселелерге орай STADA Health Report есебіне қатысушылар денсаулығына қамқорлық жасауды өз қолына алған. Бірақ бұл жеңіл жол емес: респонденттер физикалық денсаулығын жоғары бағалағанмен, олардың арасында артық салмағым бар деп есептейтіндер көп. Тұрғындардың айтарлықтай бөлігі сырт келбетін жақсартатын процедуралар мен өнімдерге ақша жұмсайды немесе оларға қызығушылық танытады, бұл сырт келбет пен өзіне деген сенімнің арасындағы өзара байланыстың күрделі екенін көрсетеді. Физикалық, сонымен бірге психикалық денсаулық пен бақыт бір-бірімен тығыз байланысты және оны дұрыс жолда ұстай білу керек.

Қазақстан тұрғындарының 40 пайызы физикалық денсаулығын жақсы деп бағалайды. Ал зерттеуге қатысушылардың жартысынан сәл астамы (54%) физикалық денсаулығын жақсы деп санайды. Австрия (68%), Румыния (67%) және Швейцария (66%) тұрғындары физикалық жағдайын ерекше жақсы деп бағалайды. Респонденттердің үштен бірінен астамы (35%) физикалық денсаулығын «қанағаттанарлық» деп санаса, 11 пайызы «нашар» дейді; бұл негізінен Швеция мен Венгрия (22%-дан) және Чехия (18%) тұрғындарына тән. Шамасы, физикалық және психикалық денсаулық пен жалпы бақыттың арасында ажырамас байланыс бар болса керек, себебі психикалық денсаулығы мен бақыт деңгейін орташадан төмен деп бағалайтындар өзінің физикалық денсаулығын да айтарлықтай төмен деп санайды, психикалық денсаулығын жоғары бағалайтындарда бұл көрсеткіш жоғары (70% және 17%), ал «бақытты» адамдар физикалық денсаулығын да, психикалық денсаулығын да жақсы сезінеді (68% және 17%).

Большинство участников исследования считают, что весят больше нормы

Хотя это и противоречиво, индекс массы тела (ИМТ), который рассчитывается путем соотнесения массы тела человека с его ростом, по-прежнему широко используется в качестве общего инструмента для оценки процентного содержания жира в организме. Половина респондентов считают себя обладателями хорошего физического здоровья, но только 40 процентов описывают свой ИМТ как «здоровый». В этой категории первенствуют жители Узбекистана (52%), за ними следует Италия (48%) и Франция (46%). Женщины (45%) чаще сообщают о здоровом ИМТ, чем мужчины (34%). Чуть более трети (35%) участников исследования имеют избыточный вес в соответствии с их ИМТ, а еще 17 процентов попадают в категорию «страдающих ожирением».

В Казахстане 35 процентов описывают свой ИМТ как «здоровый». 34 процента отмечают, что имеют избыточный вес, а 16 процентов ожирение (в возрасте от 31-40), 13 процентов считают свой ИМТ низким.

Половина участников STADA Health Report удовлетворена своей внешностью

Принимая во внимание физическое здоровье и ИМТ, около трети участников опроса (29%) не удовлетворены, но не недовольны своим внешним видом, и только около половины опрошенных (49%) полностью удовлетворены внешним видом. Узбекистан возглавляет список стран, наиболее уверенных в своей внешности (78%), за ним следуют Нидерланды (67%). Большинство тех, кто доволен своей внешностью, говорят, что просто принимают себя такими, какие они есть (63%). Другие либо считают, что им повезло хорошо выглядеть (23%), либо гордятся своим телосложением (23%). 16 процентов считают, что внешнее признание в виде комплиментов помогает им чувствовать себя хорошо, а 15 процентов много работали для улучшения своего тела. Больше четверти опрошенных (28%) также отмечают, что удовлетворенность своим внешним видом увеличивается с возрастом. В Казахстане

Зерттеуге қатысушылардың көпшілігіне артық салмақ тән

Қарама-қайшылық тудырса да, адамның дене салмағының бойына қатысымен есептелетін дене салмағы индексі (ДСИ) ағзадағы май мөлшерінің пайызын анықтауда әлі де кеңінен қолданылады. Респонденттердің жартысы физикалық денсаулығын жақсы деп санағанмен, олардың 40 пайызы ғана өзінің ДСИ көрсеткішін «сау» деп бағалайды. Бұл көрсеткіш бойынша Өзбекстан (52%) тұрғындары алда, одан кейін Италия (48%) мен Франция (46%) тұр. Ер адамдармен (34%) салыстырғанда, әйелдер (45%) көбіне ДСИ сау деп көрсетеді. Зерттеуге қатысушылардың үштен бірінен астамында (35%) ДСИ бойынша артық салмақ бар, тағы 17 пайызы «семіздіктен зардап шегуші» қатарында.

Қазақстандықтардың 35 пайызы өзінің ДСИ көрсеткішін «сау» деп санайды. 34 пайызы артық салмақ деп көрсетсе, 16 пайызы семіздік (31–40 жас аралығы) бар дейді, тағы 13 пайызы өзінің ДСИ көрсеткішін төмен деп есептейді.

STADA Health Report есебіне қатысушылардың жартысының сырт келбетіне көңілі толмайды

Физикалық денсаулығы мен ДСИ көрсеткішіне Физикалық денсаулығы мен ДСИ көрсеткішіне сауалнамаға қатысушылардың үштен біріне жуығы (29%) қанағаттанбайды, бірақ оларда сырт келбетіне көңілі толмау жоқ, дегенмен сұрауға қатысушылардың жартысына жуығының ғана (49%) сырт келбетіне көңілі толады. Өзбекстан сырт келбетіне көңілі толатындардың көшін бастап тұр (78%), одан кейінгі орында Нидерланды (67%). Сырт келбетіне көңілі толатындардың көпшілігі өзін бар болмысымен қабылдайтынын айтады (63%). Басқалары келбетті көрінуін не жолының болғаны санайды (23%), не дене бітімін мақтан тұтады (23%). 16 пайызы сырт көздің қошемет білдіріп, кескін-келбетін мақтауы өзін жақсы сезінуге көмектесетінін айтса, 15 пайызы салмағын жақсарту үшін көп жұмыс істеген. Респонденттердің төрттен бірінен астамы (28%) жас келген

почти половина жителей (47%) удовлетворена своим внешним видом.

Почему люди не удовлетворены своим внешним видом

В целом по опрашиваемым странам свой внешний вид не нравится примерно каждому пятому (21%). В Румынии таких 35 процентов, Ирландии и Казахстане 31 процент. Женщины больше не удовлетворены своим внешним видом (46%), чем мужчины (53%). Наиболее распространенными причинами, по которым люди выражают недовольство внешностью, являются лишний вес (49%) и то, что они находят других людей более привлекательными, чем они сами (23%). По всей видимости, есть общий дисбаланс между мужчинами и женщинами с точки зрения самовосприятия и удовлетворенности: несмотря на то, что женщины в среднем говорят о более здоровом ИМТ, чем мужчины, они значительно чаще (55%), чем мужчины (40%), ссылаются на наличие избыточного веса, как причину недовольства внешним видом. Женщины в возрасте от 18 до 34 лет особенно строги к себе: 51 процент из них считают, что у них избыточный вес, а 38 процентов регулярно сравнивают себя с другими, например, в социальных сетях. Для сравнения: только 28 процентов мужчин в этой возрастной группе беспокоятся о своем весе и 21 процент чувствует давление из-за того, как другие представляют себя в Интернете.

Витамины как ключевая инвестиция в поддержку внешнего вида

Если почти половина населения в опрошенных странах чувствует неудовлетворенность своей внешностью и испытывает определенную неуверенность в отношении образа своего телосложения, то какую ценность для людей представляет их внешний вид в прямом смысле этого слова? В настоящее время основные инвестиции для улучшения внешнего вида, вкладываются в витамины и минеральные добавки, на которые жители тратят «определенную» (37%) или «значительную» сумму (18%) респондентов. Товары для здоровья (General Healthcare

сайын сырт келбетіне қанағаттану да арта түсетінін айтқан. Қазақстан тұрғындарының жартысына жуығының (47%) сырт келбетіне көңілі толады.

Неге адамдар сырт келбетіне разы емес?

Зерттеуге қатысқан елдерде әр бесінші тұрғынға өзінің сырт келбеті ұнамайды (21%). Румынияда олардың үлесі 35 пайыз болса, Ирландия мен Қазақстанда 31 пайыз. Ер адамдарға (53%) қарағанда, әйелдер (46%) арасында сырт келбетіне көңілі толмайтындар көбірек. Адамдардың сырт келбетіне көңілі толмауына әсер ететін мейлінше кең тараған себеп артық салмақ (49%), сонымен бірге басқаларды өзінен гөрі келбетті санау (23%). Еркектер мен әйелдер арасында өз болмысыңды қабылдау мен қанағаттану тұрғысынан жалпы теңсіздік бар екені аңғарылады: орта есеппен әйелдер ер адамдардан гөрі ДСИ көрсеткішін мейлінше сау деп көрсетуіне қарамастан, олар еркектерден (40%) гөрі жиірек (55%) артық салмағым бар деп санайды және оны сырт келбетіне көңілі толмау себебі ретінде көрсетеді. Әсіресе, 18 жастан 34 жасқа дейінгі әйел адамдар өзіне қатал: олардың 51 пайызы артық салмағым бар деп санаса, 38 пайызы өзін өзгелермен, соның ішінде әлеуметтік желілерімен салыстырады. Салыстыру үшін: осы топқа жататын ер адамдардың 28 пайызы ғана салмағына алаңдап, 21 пайызы Интернеттегі адамдарға қарап қысымды сезеді.

Сырт келбетті жақсартуға арналған дәрумен – негізгі инвестиция

Сұрауға қатысқан ел тұрғындарының жартысы дерлік сырт келбетіне қанағаттанбай, дене бітіміне орай белгілі бір сенімсіздікті сезінетін болса, адамдар үшін тура мағынасындағы сырт келбет қандай құндылыққа жатады? Қазір сырт келбетті жақсартуға жұмсалатын негізгі инвестиция дәрумендер мен минералды қоспалар, оған респонденттер «белгілі бір» (37%) немесе «айтарлықтай» (18%) қаржы жұмсайды. Денсаулыққа арналған тауарлар (General Healthcare Products) шығын кестесінде жиі қайталанған екінші өнім: тұрғындардың 54 пайызы оларды сырт келбетін жақсарту үшін сатып алады. Сәндік косметика, ылғалдандыратын жақпамай және сол сияқты өзге де косметика өнімдерін зерттеуге қатысушылардың 52 пайызы сатып алады, оның ішінде 71 пайызы – әйелдер. Спорт залға немесе спорт клубына абонемент алып, барлық қажетті жабдығын алуға сырт келбетін жақсартуды көздейтін ер адамдар да (29%), әйелдер де (26%) шамамен бірдей шығын жұмсайды.

Денсаулыққа арналған тауарларға қазақстандықтар «айтарлықтай» ақша жаратады, сауалға жауап бергендердің 13 пайызы оларды сатып алуға айтарлықтай ақша шығарса, 9 пайызы «белгілі бір» сома жұмсайды. Екінші орында дәрумендер мен минералды қоспалар тұр, оған Қазақстаннан зерттеуге қатысқандар «айтарлықтай» (12%) және «белгілі бір» (4%) сома жұмсайды. Косметика өнімдері үшінші орында, сауалға жауап бергендердің 7 пайызы

35%

в Казахстане описывают свой ИМТ как «здоровый»

Өзінің ДСИ көрсеткішін «сау» деп санайтын қазақстандықтардың үлесі

47%

В Казахстане почти половина жителей удовлетворена своим внешним видом

Қазақстан тұрғындарының жартысына жуығының сырт келбетіне көңілі толады

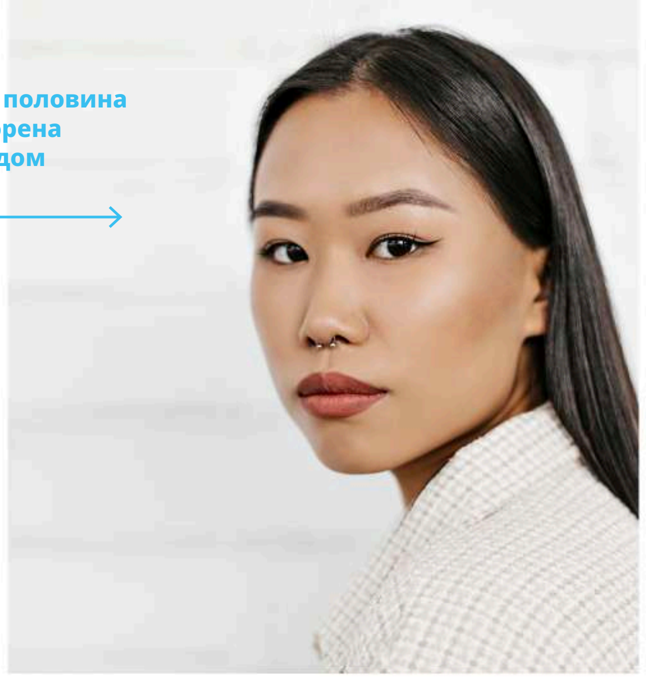

Products) являются второй наиболее часто упоминаемой статьей расходов: 54 процента покупают их, чтобы улучшить внешний вид. Косметические продукты, такие как декоративная косметика, увлажняющие кремы и тому подобное, покупают 52 процента европейцев в целом, в том числе 71 процент женщин. Абонементы в спортзалы или спортивные клубы вместе с необходимым оборудованием почти с одинаковой вероятностью будут частью баланса расходов на улучшение внешнего вида респондентов мужчин (29%) и женщин (26%).

Товары для здоровья являются существенной статьей расходов для казахстанцев, 13 процентов тратят «значительную» сумму на их покупку и 9 процентов «определенную» сумму. На втором месте стоят витамины и минеральные добавки, на которые участники исследования из Казахстана тратят «значительную» сумму (12%) и «определенную» (4%). Косметические продукты находятся на третьем месте, на них 7 процентов опрошенных тратят «значительные» средства и 9 процентов «определенную» сумму. Лишь около 3 процентов казахстанцев тратят «в среднем» и «значительно» на абонементы в спортивные клубы.

Казахстанцы готовы улучшать свою внешность, но не у всех на это есть средства

Хотя только 2 процента жителей исследуемых стран в настоящее время тратят деньги на пластическую хирургию, значительная часть из них, по крайней мере, раздумывает над идеей пойти на все более решительные меры, чтобы улучшить свою внешность. Сравнивая 8 процентов респондентов, прошедших эстетическую стоматологическую процедуру, которая является самой востребованной косметической процедурой, с 58 процентами, которые рассмотрели бы возможность ее получения, если бы она была бесплатной, становится ясно, что стоимость является основным сдерживающим фактором. 38 процентов респондентов также рассматривают возможность лазерной эпиляции, и этот интерес особенно стимулирует жителей Словении (48%). Почти каждый четвертый респондент (23%) может себе представить, что ему придется пройти курс по снижению веса или общей пластической хирургии. Жители Австрии (37%) более готовы к пластической хирургии на сегодня, чем другие.

«айтарлықтай» шығын шығарса, 9 пайызы «белгілі бір» сома жұмсайды. Қазақстандықтардың 3 пайызы ғана спорт клубтарына абонемент алуға «орташа» және «айтарлықтай» шығын шығарады.

Қазақстандықтар сырт келбетін жақсартуға дайын болғанмен, бәрінің бірдей ақшасы жетпейді

Қазіргі кезде зерттеуге қатысушы ел тұрғындарының 2 пайызы ғана пластикалық хирургияға ақша жұмсайды, дегенмен олардың айтарлықтай бөлігі сырт келбетін жақсарту үшін мейлінше шешуші шараларға бару туралы ойланады. Салыстыру үшін айтсақ, респонденттердің 8 пайызы ғана эстетикалық стоматология процедурасын жасатқан, бұл біздің еліміздегі ең танымал процедураға жатады. Сауалға жауап берген қазақстандықтардың 58 пайызы тегін болса, мұндай процедураны жасатар едім деп жауап беруінің өзі негізгі ұстап тұрған фактор оның ақысы екенін көрсетеді. Респонденттердің 38 пайызы лазерлік эпиляция жасату мүмкіндігін қарастырады, бұған әсіресе Словения (48%) тұрғындары қызығады. Шамамен әр төртінші еуропалық (23%) салмақ тастау курсынан өту немесе жалпы пластикалық хирургия туралы ойлайды. Бүгінде басқа елдерден гөрі Австрия (37%) тұрғындары пластикалық хирургияға мейлінше дайын.

Қазақстандықтардың 7 пайызы ақшасы болса, ойланбастан пластикалық ота жасататынын айтады, ал 16 пайызы ақшасы болған жағдайда сонда ота жасату туралы ойланады. Қазақстан тұрғындарының 5 пайызы эстетикалық стоматология процедурасын жасатқан, дегенмен 36 пайызы ақшасы болған жағдайда ойланбастан жасататынын айтса, 31 пайызы жасату туралы ойлайды. Қазақстандықтардың 14 пайызы ақшасы болса лазерлік эпиляция жасатуға дайын және 20 пайызы оның қажеттігі туралы ойланады.

9 из 10

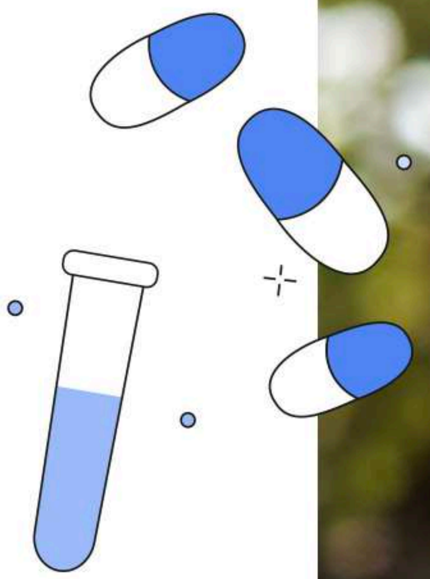

9 из 10 казахстанцев отмечают, что занятия спортом помогают чувствовать себя лучше

10 қазақстандықтың 9-ы спортпен айналысу өзіңді жақсы сезінуге көмектеседі деп санайды

7 процентов казахстанцев непременно сделали бы пластическую операцию, если бы у них были на это средства, и еще 16 процентов опрошенных задумываются о том, чтобы сделать такую операцию при наличии денег. 5 процентов жителей Казахстана уже прошли эстетическую стоматологическую процедуру, но 36 процентов непременно хотят ее сделать при наличии денежных средств, атреть задумывается об этом (31%). Готовы сделать лазерную эпиляцию 14 процентов казахстанцев при наличии денег и 20 процентов думают о ее необходимости.

Статус человека по-прежнему определяется его внешним видом

Но все-таки мотивация к улучшению своей внешности в основном обусловлена личными факторами, а не желанием успокоить других: 45 процентов участников опросаговорят,что они прошли бы процедуру, чтобы лучше чувствовать свое тело, другие убеждены (41%), что такие вмешательства могут помочь обрести уверенность в себе. Еще 28 процентов респондентов хотели бы обратиться за лечением, чтобы обратить вспять последствия старения, а 25 процентов уверены, что это поможет им почувствовать себя более «индивидуальными». Только 10 процентов готовы решиться на модификацию тела, чтобы стать более социально приемлемыми, и 8 процентов, чтобы сделать своего партнера более счастливым.

Среди казахстанцев 39 процентов считает, что улучшение внешности поможет им стать более уверенными в себе, 32 процента уменьшить последствия старения, 29 процентов почувствовать себя более счастливыми. Еще 16 процентов считают, что это поможет им стать более приемлемыми в обществе и чувствовать себя более значимыми и лишь 9 процентов готовы решиться на улучшения внешности, чтобы сделать своего партнера счастливым.

В целом взгляды на тему внешности, уверенности в себе и социального влияния противоречивы. 77 процентов опрошенных согласны с тем, что общество и средства массовой информации уделяют слишком много внимания внешнему виду, а 71 процент считает, что обществу еще предстоит пройти долгий путь для восприятия различных типов красоты. 59 процентов участников исследования также согласны с тем, что статус человека определяется его внешним видом, а 56 процентов призывает к более строгим правилам и большей прозрачности в отношении фильтров, используемых в социальных сетях. 54 процента даже говорят, что, по их мнению, пластическую хирургию следует применять лишь в крайних случаях, а не для погони за определенным типом красоты. Несмотря на то, что участники опроса смотрят сквозь призму общественного предвзятого отношения к красоте, 36 процентов уверены, что их психическое здоровье значительно улучшилось, если бы они были более довольны своей внешностью.

Адамның мәртебесі әлі де сырт келбетіне байланысты

Дегенмен, сырт келбетті жақсартуға деген ынта-ұмтылыс басқалардың қалауына емес, жеке факторларға негізделеді: зерттеуге қатысушылардың 45 пайызы денесін жақсырақ сезіну үшін процедура жасауға кетәрі емес екенін айтса, 41 пайызы мұндай әрекеттер өзіне деген сенімді арттыруға көмектеседі деп ойлайды. Респонденттердің тағы 28 пайызы кәріліктің салдарын болдырмау үшін емделуге баруға қарсы емес, 25 пайызы мұндай процедуралар өзін «жеке тұлға» ретінде сезінуге көмектеседі деген пікірде. Тек 10 пайызы ғана қоғамда тартымды болу үшін ғана дене бітімін өзгертуге дайын болса, 8 пайызы серіктесін қуанту үшін осындай әрекеттерге барғысы келеді.

Қазақстандықтардың 39 пайызы сырт келбетін жақсарту өзіне сенімін арттырады деп санайды, 32 пайызы бұл қартаюдың алдын алады деп біледі, ал 29 пайызы өзін мейлінше бақытты сезіну үшін осындай әрекеттерге баруға дайын. Тағы 16 пайызы қоғамдағы тартымдылығын арттыруға, өзін маңызды сезінуге көмектеседі деп есептесе, тек 9 пайызы ғана серіктесін қуанту үшін жасауға дайын. Жалпы алғанда, сырт келбет, өзіне деген сенім мен қоғамның ықпалы тақырыбындағы көзқарас бір-біріне қарама-қайшы. Зерттеуге қатысушылардың 77 пайызы қоғам мен бұқаралық ақпарат құралдары адамның сырт келбетіне тым көп назар аударады деген пікірмен келіседі, ал 71 пайызы сұлулықтың түрі көп екенін қабылдау үшін қоғам әлі ұзақ жолдан өтуі керек деп санайды. Зерттеуге қатысушылардың 59 пайызы адамның мәртебесі сырт келбетіне байланысты дегенмен келіссе, 56 пайызы әлеуметтік желіде пайдаланылатын фильтрлерге қатысты қатаң ереже мен мейлінше ашықтық болуына шақырады. 54 пайызы пластикалық хирургияға белгілі бір сұлулыққа қол жеткізу үшін емес, басқа жол қалмаған кезде ғана жүгіну керек деп санайды. Сауалнамаға қатысушылар қоғамдық сұлулыққа қатысты көзқарасын бес саусақтай біліп тұрса да, олардың 36 пайызы сырт келбетіне көңілі толған жағдайда психикалық денсаулығы да айтарлықтай жақсаратынына сенімді.

В Казахстане 59 процентов считают, что пластическую хирургию следует применять лишь в крайних случаях, а не в погоне за определенным типом красоты. 58 процентов уверены, что общество и средства массовой информации придают слишком большое значение внешнему виду, чуть больше половины убеждены, что обществу предстоит пройти долгий путь для нормального восприятия различных типов внешности. При этом чуть более половины опрошенных в Казахстане отмечают (52%), что внешний вид напрямую влияет на статус человека в обществе, а 36 процентов говорят, что их психическое здоровье значительно улучшилось бы, если они были бы более довольны своей внешностью. Треть из них отмечает (31%), что социальные сети должны иметь более строгие правила, касающиеся внешнего вида, например, прозрачность фильтров/редактирования, используемых в изображениях. 30 процентов даже говорят о том, что им было бы интересно принимать лекарства, которые помогут каким-либо образом улучшить их внешность.

9 из 10 казахстанцев отмечают, что занятия спортом помогают чувствовать себя лучше

81 процент участников исследования в настоящее время работает над поддержанием своей общей физической формы. Физические упражнения являются самой популярной мерой: каждый второй респондент регулярно

Қазақстандықтардың 59 пайызы пластикалық хирургияға белгілі бір сұлулыққа қол жеткізу үшін емес, басқа жол қалмаған кезде ғана жүгіну керек деп санайды. 58 пайызы қоғам мен бұқаралық ақпарат құралдары сырт келбетке тым қатты мән береді десе, жартысынан сәл астамы сұлулықтың түрі көп екенін қабылдау үшін қоғам әлі ұзақ жолдан өтуі керек дейді. Әйтсе де, Қазақстаннан зерттеуге қатысқандардың жартысынан сәл астамы (52%) адамның мәртебесі сырт келбетіне байланысты дегенмен келіссе, 36 пайызы сырт келбетіне көңілі толған жағдайда психикалық денсаулығы да айтарлықтай жақсарар еді дейді. Олардың үштен бірі (31%) әлеуметтік желілер сырт келбетке қатысты қатаң ережеге бағынуы керегін айтады, мәселен, суреттерге фильтр қою/редакциялау ашық болуы керек деп санайды. Ал 30 пайызы қандай да бір жолмен сырт келбетін жақсартуға ықпал ететін болса, дәрі ішуге де болар еді деген ойда.

10 қазақстандықтың 9-ы спортпен айналысу өзіңді жақсы сезінуге көмектеседі деп санайды

Зерттеуге қатысушылардың 81 пайызы қазіргі сәтте өзінің жалпы физикалық формасын ұстап тұру жолында жұмыс істейді. Ең кең тараған шара жаттығу жасау: әр екінші респондент қандай да бір физикалық белсенділікпен айналысады. Мейлінше белсенділері Финляндия (66%), Испания (62%) мен Италияда (60%) тұрады. Спортпен айналысатындардың көпшілігі өзін физикалық жағынан жақсы сезінуді мақсат етсе де (87%), психикалық денсаулықты жақсарту да қатты ынталандыратын фактор қатарында (60%), оның ішінде ер адамдармен (57%) салыстырғанда, әйелдердің (63%) үлесі жоғары.

занимается той или иной формой физической активности. Наиболее активные живут в Финляндии (66%), Испании (62%) и Италии (60%). Хотя кажется очевидным, что большинство из тех, кто занимается спортом, делает это, чтобы чувствовать себя лучше физически (87%), улучшение психического здоровья также является сильным мотивирующим фактором для 60 процентов, причем в большей степени для женщин (63%), чем для мужчин (57%).

Отчет STADA Health Report 2023 уже выявил недостаточность мер профилактического медицинского обслуживания в исследуемых странах, и, поскольку только 33 процента респондентов считают профилактику частью личной заботы о здоровье, это звучит актуально и сегодня. Профилактические осмотры чаще всего проходят жители Чехии (56 %), Германии и Словакии (по 48%).

37 процентов казахстанцев занимаются спортом дома, на свежем воздухе или в тренажерном зале, еще 35 процентов делают то, что, по их мнению, способствует психическому здоровью и благополучию, например, решают «судоку», разгадывают кроссворды или играют в другие интеллектуальные игры.

В целом 91 процент казахстанцев отмечает, что занятия спортом помогают чувствовать себя лучше физически, а 51 процент и ментально.

Здоровое питание шагает по планете

Вторая по популярности мера для поддержания хорошей физической формы — здоровое питание, которого придерживаются 49 процентов участников исследования. Наряду с Италией (67%), Нидерланды и Испания (по 68%) являются, по их собственным оценкам, основателями подходов к сбалансированному питанию. Преимущества очевидны: 83 процента говорят, что

STADA Health Report 2023 жылғы есебі зерттеуге қатысқан елдерде профилактикалық медициналық қызмет көрсету шаралары жеткіліксіз екенін анықтаған болатын, ал респонденттердің 33 пайызы профилактиканы денсаулығына жеке қамқорлық жасауға жатқызатынын ескерсек, бұл бүгінгі күні де өзекті. Профилактикалық тексеруден көбінесе Чехия (56%), Германия мен Словакия (48%-дан) тұрғындары өтеді.

Қазақстандықтардың 37 пайызы спортпен үйде, таза ауада немесе жаттығу залында айналысады, тағы 35 пайызы психикалық денсаулығы мен жағдайын жақсартуға ықпал ететін әрекеттерді орындайды, мысалы, «судоку» мен кроссворд шешеді немесе басқа да интеллектуалдық ойындар ойнайды.

Жалпы, қазақстандықтардың 91 пайызы спортпен айналысу өзіңді жақсы сезінуге көмектеседі десе, 51 пайызы мұның менталдық жағынан да көмегі бар деп санайды.

Бүкіл әлем дұрыс тамақтану жолында

Физикалық қалыпты жақсы күйде ұстауға көмектесетін екінші танымал шара – дұрыс тамақтану. Зерттеуге қатысушылардың 49 пайызы дұрыс тамақтануды қолдайды. Италиямен (67%) бірге Нидерланды мен Испания (68%-дан), өздерінің бағалауы бойынша, теңдестірілген тамақтану тәсілдерінің негізін қалаушы. Оның артықшылығы беп-белгілі: 83 пайызы физикалық жағынан өзін жақсы сезіну үшін дұрыс диета ұстанса, 50 пайызы жақсы тамақ психикалық денсаулыққа да пайдалы деп санайды. Респонденттердің 32 пайызы дәрумендер мен тағамға қосымша қоспаларды

придерживаются здоровой диеты, чтобы чувствовать себя лучше физически, а 50 процентов добавляют, что хорошая еда даже полезна для их психического здоровья. Витамины и пищевые добавки принимает 32 процента респондентов, и наиболее популярны они в Чехии (51%), Словакии (50%) и Польше (44%).

В Казахстане здоровую пищу, согласно результатам исследования, выбирают 34 процента опрошенных. При этом 86 процентов отмечают, что здоровое питание помогает чувствовать себя лучше физически, а 41 процент отмечает позитивное влияние здоровой пищи на психическое здоровье. Витамины и пищевые добавки принимает лишь 8 процентов казахстанцев для лучшего физического (79%) и психологического здоровья (35%).

Социальные связи повышают психическую устойчивость

Регулярное времяпровождение с друзьями значительно повышает настроение каждого третьего участника опроса (31%), 79 процентов из которых говорят, что совместная деятельность значительно улучшает их психическое благополучие. В целом, женщины с большей вероятностью будут посещать занятия, направленные на поддержание психического благополучия (42%), чем мужчины (36%), упоминаются занятия по снижению стресса, такие как медитация (21% женщин против 15% мужчин), женщины также придают большее значение времени, проведенному с семьей и друзьями (34% против 28% мужчин).

17% казахстанцев регулярно общаются с друзьями, при этом 76 процентов отмечают, что совместное времяпровождение с друзьями помогает им чувствовать себя лучше психологически и физически (36%). Занятия по снижению стресса такие как медитация выбирают 78 процентов опрошенных из Казахстана.

пайдаланады, олар әсіресе Чехия (51%), Словакия (50%) мен Польшада (44%) танымал.

Қазақстанда, зерттеу нәтижесіне сәйкес, сауалға жауап бергендердің 34 пайызы дұрыс тамақтануды ұстанады. Сонымен бірге 86 пайызы дұрыс тамақтану физикалық жағынан өзіңді дұрыс сезінуге көмектеседі десе, 41 пайызы дұрыс тамақ психикалық саулыққа да жағымды ықпал етеді дейді. Қазақстандықтардың 8 пайызы ғана физикалық (79%) және психологиялық денсаулық (35%) жақсы болуы үшін дәрумендер мен тағамға қосымша қоспаларды пайдаланады.

Әлеуметтік байланыс психикалық тұрақтылықты нығайтады

Достармен тұрақты түрде бірге уақыт өткізу әр үшінші респонденттің көңіл-күйін көтереді (31%), олардың 79 пайызы бірлескен әрекет психикалық жағдайының айтарлықтай жақсы болуына ықпал ететінін айтады. Жалпы, ер адамдарға (36%) қарағанда, әйелдердің психикалық жайлылықты қолдауға бағытталған сабақтарға бару ықтималдығы жоғары (42%), соның ішінде күйзелісті азайтатын медитация сияқты сабақтар айтылады (21% әйелдер, 15% еркектер), әйелдер отбасымен және достарымен бірге өткізетін уақытқа да ерекше көңіл бөледі (34%, еркектер 28%).

Қазақстандықтардың 17%-ы достарымен тұрақты араласады, бұған қоса олардың 76 пайызы достарымен бірге өткізген уақыт өзін психологиялық жағынан да, физикалық жағынан да (36%) жақсы сезінуге мүмкіндік береді деп санайды. Медитация сияқты күйзелісті азайтатын сабақтарды Қазақстаннан зерттеуге қатысқандардың 78 пайызы таңдаған.

91%

казахстанцев отмечает, что занятия спортом помогают чувствовать себя лучше физически, а 51 процент и ментально

қазақстандықтардың 91 пайызы спортпен айналысу өзіңді жақсы сезінуге көмектеседі дейді

Дополнительный выходной для ухода за собой

В целом участники STADA Health Report вкладывают время, деньги и усилия в заботу о себе, однако дополнительная поддержка могла бы помочь решить задачу улучшения здоровья в будущем. Как возможность дальнейшего улучшения своей физической формы 65 процентов респондентов готовы выбрать «улучшение диеты для снижения потребления сахара, жиров и т. д.». Три других популярных предложений: 63 процента участников исследования хотели бы иметь выходной на работе или в школе каждый месяц для ухода за собой; чуть более половины опрошенных (53%) хотели бы, чтобы медицинская страховка была более доступной; такое же количество участников опроса рассчитывают на большую доступность других видов оздоровительной деятельности, таких как абонементы в тренажерный зал. Бонусные программы или другие льготы от компаний медицинского страхования, которые в некоторых странах существуют, также входят в число важных мер по поддержанию здоровья по мнению 43 процентов опрошенных.

Өзіңе күтім жасауға арналған қосымша демалыс

Жалпы алғанда, STADA Health Report есебіне қатысушылар өзіне қамқорлық жасауға уақыт, ақша және күш-қуатын жұмсайды, дегенмен қосымша қолдау болашақта денсаулықты жақсарту міндетін шешуге көмектесер еді. Физикалық қалпын әрі қарай жақсарта түсу үшін респонденттердің 65 пайызы «қант, май және т.б. пайдалануды төмендету үшін диетаны жақсартуға» кетәрі емес. Тағы да үш танымал ұсыныс бар: зерттеуге қатысушылардың 63 пайызы өзіне күтім жасау үшін ай сайын жұмыстан немесе мектептен бір күн қосымша демалыс берілгенін қалайды; жартысынан сәл астамы (53%) медициналық сақтандыру мейлінше қолжетімді болса дейді; зерттеуге қатысушылардың тағы осыншасы жаттығу залына абонемент сияқты сауықтыруға бағытталған басқа да әрекеттердің кеңінен қолжетімді болуын қалайды. Зерттеуге қатысушылардың 43 пайызы кейбір елдерде бар медициналық сақтандыру компаниялары ұсынатын бонус бағдарламалары мен басқа да жеңілдіктер денсаулыққа күтім жасау жолындағы маңызды шаралар қатарында деп есептейді.

34 %

Опрошенных в Казахстане выбирают здоровую пищу, согласно результатам исследования

Зерттеу нәтижесі бойынша, Қазақстандағы дұрыс тамақтанатындардың үлесі

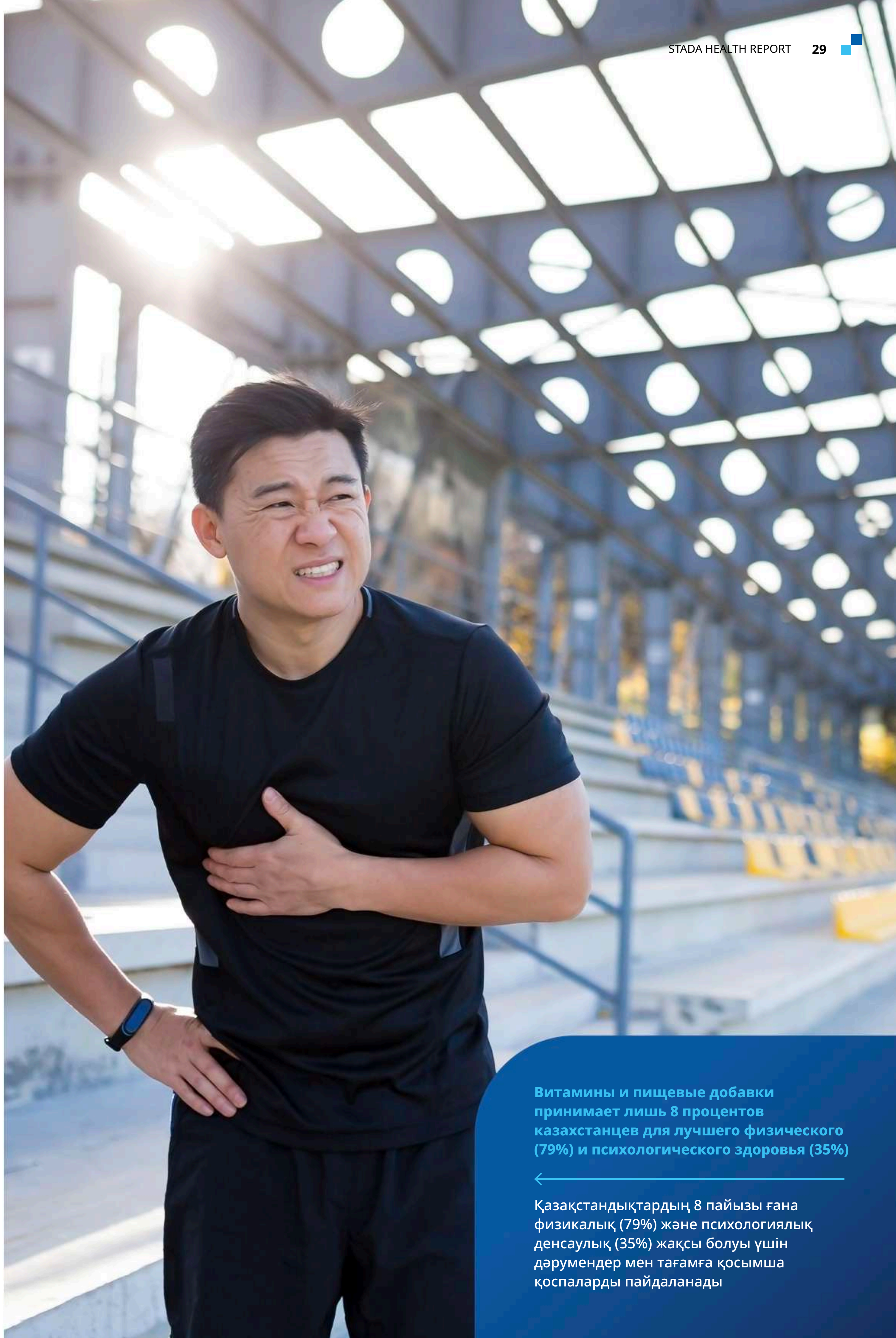

Витамины и пищевые добавки принимает лишь 8 процентов казахстанцев для лучшего физического (79%) и психологического здоровья (35%)

Қазақстандықтардың 8 пайызы ғана физикалық (79%) және психологиялық денсаулық (35%) жақсы болуы үшін дәрумендер мен тағамға қосымша қоспаларды пайдаланады

Заключение

Удовлетворенность состоянием системы здравоохранения практически во всех странах-участниках опроса продолжает снижаться. В качестве причин в данном исследовании называются сокращение доступа к медицинским назначениям, невысокие стандарты медицинских услуг, нехватка персонала и общее недоверие к тем, кто принимает политические решения относительно здоровья.

Показатели Казахстана также продемонстрировали снижение: удовлетворенность состоянием системы здравоохранения упала на 10 процентов за год. Основными аргументами в пользу неудовлетворенности стали сложность попасть на прием к специалисту, оказание неадекватной медицинской помощи, недоверие к лицам, отвечающим за политику здравоохранения, отсутствие доступа к профилактическим услугам, нехватка медицинского персонала в больницах и другие причины.

По мнению участников исследования, для улучшения работы сферы здравоохранения важно, чтобы лица, ответственные за политику здравоохранения, имели опыт работы в этой сфере здравоохранения, чтобы росла зарплата у работников медицинских профессий, чтобы увеличивалось производство лекарств в собственной стране вместо роста импорта.

На этом фоне STADA Health Report 2024 отмечает, что крепнет доверие к традиционной медицине. Высокая степень доверия обусловлена наличием опытных практиков системы здравоохранения, таких как врачи и фармацевты, и тем, что традиционная медицина доказала свою эффективность, потому как основывается на многолетних исследованиях, которые привели к современным достижениям традиционной медицины, достаточным стандартам качества и контролем.

В целом исследование констатирует, что в развитых европейских странах, участвовавших в опросе, уровень удовлетворённости состоянием системы здравоохранения выше, чем у соседей в Восточной Европе, а также в Казахстане. По всей видимости, работа системы здравоохранения зависит от степени ее финансирования в целом и общей организованности и системности в работе государственных институтов. Нашим странам здесь есть над чем работать.

В благополучных европейских странах также выше уровень счастья и приверженности здоровому образу жизни и питания, и это уже, скорее всего, отражает уровень развитости самого общества. Казахстан пока находится ближе к восточноевропейским странам в вопросах здравоохранения, где уровень развития сферы здравоохранения и доходов населения находятся на примерно похожем уровне.

Для Казахстана сегодня очевидно, что есть общественный запрос на улучшение ситуации в работе системы здравоохранения, что присутствует понимание существующих проблем, поэтому ближайшие годы нужно посвятить планомерной работе по улучшению ситуации. А последующие исследования покажут, насколько эта работа окажется успешной и как она отразится на количестве граждан, удовлетворенных своей жизнью, здоровьем и качеством оказываемых медицинских услуг.

Қорытынды

Сауалнамаға қатысқан елдердің барлығында дерлік денсаулық сақтау жүйесінің жай-күйіне қанағаттану деңгейі төмендеуі жалғасып келеді. Оның себептері ретінде осы зерттеуде медициналық ем тағайындаудың қиындығы, медициналық қызмет стандарттарының төмендігі, қызметкерлердің жетіспеуі және денсаулық саласына қатысты шешім қабылдайтын тұлғаларға деген сенімсіздік айтылады.

Қазақстанның көрсеткіштері де төмендеген – бір жыл ішінде денсаулық сақтау жүйесінің жай-күйіне қанағаттану көрсеткіші 10 пайызға түсіп кеткен. Қанағаттанбаудың негізгі себептері ретінде мамандардың қабылдауына кірудің қиындығы, дұрыс медициналық қызмет көрсетілмеуі, денсаулық сақтау саласына қатысты шешім қабылдайтын тұлғаларға деген сенімсіздік, профилактикалық қызметтің қолжетімді болмауы, аурухааларда медицина қызметкерлерінің жетіспеуі және басқа да себептер айтылды.

Зерттеуге қатысушылардың пікірінше, денсаулық сақтау саласының жұмысын жақсарту үшін денсаулық сақтау саласына қатысты шешім қабылдайтын тұлғалардың осы салада жұмыс тәжірибесі болуы, медицина қызметкерлерінің жалақысын өсіру, сырттан әкелінетін өнімдерден гөрі, отандық дәрі-дәрмек өндірісін арттыру маңызды.

Осыған орай, STADA Health Report 2024 дәстүрлі медицинаға деген сенім көрсеткіші нығайып келе жатқанын көрсетеді. Сенім деңгейінің жоғарылығын денсаулық сақтау жүйесінде дәрігерлер мен фармацевтер сияқты тәжірибелі практик мамандардың болуымен, дәстүрлі медицина тиімділігін дәлелдегенімен, ол көпжылдық зерттеуге негізделгенімен, медицина саласындағы бүгінгі табыстарға алып келгенімен, сапа мен бақылау стандарттарының жеткілікті болуымен түсіндіреді.

Жалпы, зерттеуге қатысқан дамыған Еуропа елдерінде денсаулық сақтау жүйесінің жай-күйіне қанағаттану деңгейі Шығыс Еуропадағы көршілерінен және Қазақстаннан жоғары екенін көрсетеді. Соған қарағанда, денсаулық сақтау жүйесінің жұмысы оны қаржыландыру көлеміне және мемлекеттік институттар жұмысының ұйымдаса және жүйелі жұмыс істеуге байланысты деуге болады.

Дамыған Еуропа елдерінде бақыт деңгейі мен салауатты өмір салтын ұстанып, дұрыс тамақтану көрсеткіші де жоғары, ал бұл, шамасы, жалпы қоғамның даму деңгейін көрсетсе керек. Қазақстан денсаулық сақтау саласының мәселелері жөнінен әзірге Шығыс Еуропа елдеріне жақын, бұл елдерде денсаулық сақтау саласының даму деңгейі мен халықтың табысы шамамен бір деңгейде.

Қазақстанда бүгінгі күні денсаулық сақтау жүйесінің жұмысын жақсартуға қоғам тарапынан сұраныс бар екені анық, алдымызда тұрған түйткілді мәселелерді түсіну байқалады, ендігі уақытта жағдайды жақсарту үшін жоспарлы жұмыс жүргізген жөн. Ал кейінгі зерттеулер бұл жұмыстың қаншалықты табысты болғанын, өміріне, денсаулығына және көрсетілетін медициналық қызметке көңілі толатын азаматтар саны артуына қалай ықпал еткенін көрсетеді.

STADA Казахстан
050016, Республика Казахстан, г. Алматы, ул. Хан-Тенгри, 55 Б
Тел.: +7 (727) 2222-100
e-mail: almaty@stada.kz
www.stada.kz

STADA Казахстан
Han Tengri 55b
050043 Almaty, Kazakhstan
Tel.: +7 (727) 2222-100
e-mail: almaty@stada.kz
www.stada.kz

STADA

CARING FOR PEOPLE'S HEALTH